

LUCAS

EN DE VLOEK VAN HET

VERLOREN KASTEEL

MARTIN KRÜNINGER

49

Inhoud

Voorwoord	2
Proloog	3
1. de Steen die Ademt.....	6
2. het Bos dat Zwijgt.....	10
3. de Burggraaf en het Laatste Sprookje	15
4. de Meid met Twee Gezichten	21
6. het Oordeel van de Rechters.....	39
7. de Vlucht van Esmeralda	47
8. het Sprookje dat Zichzelf Herinnert	54
9 – Waar Verhalen Scheuren.....	60
10. Wat Blijft.....	66
Nawoord.....	71

© Copyright 2025 door Martin Kruiniger – Alle rechten voorbehouden.

Het is niet toegestaan om enig deel van dit document te reproduceren, te dupliceren of door te geven, noch in elektronische vorm, noch in gedrukte vorm. Het opnemen van deze publicatie is streng verboden.

Voorwoord

Sommige plekken dragen verhalen in zich, zelfs wanneer de gebouwen verdwijnen. Je ziet het niet altijd, maar het zit in de stenen, in het hout, in de lucht die langs oude muren waait. Soms voelt het alsof een plek fluistert, niet met woorden, maar met herinneringen die nooit helemaal zijn weggegaan.

Toen ik als kind voor het eerst door de Efteling liep, dacht ik dat alles daar verzonnen was. Mooie verhalen, spannende sprookjes, grootse decors. Pas later ontdekte ik dat achter veel van die sprookjes iets schuilgaat dat ouder is dan wij ooit kunnen bevatten. Geschiedenis is geen rechte lijn. Het is een verzameling deuren, en sommige deuren gaan pas open als iemand durft te luisteren.

Dit verhaal begint bij zo'n deur. Een deur die niemand meer kende, verborgen in een steen uit een lang verdwenen gebouw. Een steen die een geheim droeg dat eeuwenlang had gewacht op iemand die het zou raken.

Lucas gelooft niet dat toeval zomaar bestaat. Josefien voelt dingen die anderen niet kunnen zien. En soms, als een verhaal om aandacht vraagt, kiest het precies die twee mensen die het kunnen dragen.

Dit boek gaat over wat er gebeurt als het verleden niet langer wil zwijgen. Als een vloek, een kasteel, een verdwenen toverboek en een meisje uit een andere eeuw elkaar opnieuw laten horen wat ze nooit hebben kunnen zeggen.

Geschiedenis is nooit echt voorbij.
Soms is het alleen even stil.

En dan tikt er iets.

Proloog

Er hing een kille lucht bij het kasteel. Fakkels knetterden in de vochtige tochtgangen en wierpen onrustige schaduwen over de verweerde muren. Op de binnenplaats stond Visculamia vastgebonden aan de houten paal, omringd door stapels droog brandhout dat al naar hars rook. Haar haren plakten tegen haar gezicht, maar haar ogen brandden feller dan het vuur dat nog moest worden aangestoken.

De burggraaf stond in de kapel, net naast de binnenplaats. In zijn handen klemde hij iets wat hij niet wilde loslaten: een dik, met leer gebonden **sprookjesboek**, eeuwenoud, met symbolen die waren vervaagd door tijd en angst. Het laatste sprookjesboek. Een boek dat geen fantasie bevatte, maar verhalen die ooit echt waren gebeurd en nooit mochten worden herschreven.

De rechters lazen het vonnis voor. Strak. Hard. Alsof ze haast hadden om van hun eigen angst af te komen. De tuinman stond naast het klokkenkoord, zijn knokkels wit. Hij durfde Visculamia niet aan te kijken, maar zijn blik bleef telkens terugglijden naar haar gezicht. Naar het litteken dat haar vermomming had verraden. Naar de ogen die te veel wisten.

Aan de rand van de binnenplaats stond Esmeralda, de dochter van de burggraaf. Haar ogen glinsterden van tranen die ze niet liet vallen. Ze fluisterde dat dit niet klopte. Dat dit oordeel niet uit rechtvaardigheid was geboren maar uit paniek. Haar vader legde een hand op haar schouder, maar zijn blik week uit naar het boek dat hij vasthield, alsof hij wist dat dit moment nooit zonder gevolgen zou blijven.

Toen de eerste fakkel werd aangestoken, tilde Visculamia haar hoofd op. Ze keek niet naar de vlammen.
Ze keek naar het sprookjesboek.

Haar stem was geen schreeuw, maar een fluistering die zich gedragen voelde door de stenen zelf.

“Jij durft de verhalen te beschermen. Maar je begrijpt hun kracht niet,” zei ze. “Geen mens mag beslissen welk sprookje leeft en welk sprookje sterft.”

De lucht werd kouder.

Esmeralda greep het handvat van haar jurk vast.

Iets in haar voelde dat dit geen gewone vrouw was, maar iemand die wist hoe een verhaal kon buigen.

Visculamia richtte haar stem op de burggraaf.

“Je zult blijven zoeken,” fluisterde ze. “Tot het laatste sprookje zijn einde heeft gevonden. Tot het boek terugkeert waar het hoort.”

Ze draaide haar hoofd langzaam naar de tuinman.

“En jij. Jij zult bungelen aan het koord dat nu in je handen ligt, gevangen tussen tijden, tot de klok zelf vrede heeft.”

Toen keek ze naar de rechters, haar ogen donker en helder tegelijk.

“Geen van jullie zal rust vinden. Niet in leven, niet in dood. Jullie schaduwen zullen blijven dwalen tussen wat geschreven is en wat vergeten werd.”

En toen richtte ze zich naar Esmeralda.

“Jij, kind van verhalen. Jij zult blijven horen wat anderen niet kunnen horen. Tot het sprookjesboek zijn weg naar waarheid terugvindt.”

De kraai op de hoogste toren krijste, een klank die door merg en bot leek te snijden.

En precies op dat moment sloeg de klok.

Eén harde slag.

Niemand had aan het touw getrokken.

Iedereen verstijfde.
Zelfs het vuur leek even stil te staan.

Visculamia sloot haar ogen.
Haar laatste woorden rolden langzaam over haar lippen, zacht maar
scherper dan staal.

“Tot het laatste sprookje terugkeert naar zijn oorsprong, zal geen ziel in
dit slot vrede kennen.”

Een koude wind trok door de binnenplaats.
De kraai verstomde.
De fakkels flakkerden en doofden bijna uit.

En toen werd alles stil.

1. de Steen die Ademt

De lucht rook naar dennen, natte bladeren en warme wafels toen Lucas en Josefien het park binnenstapten. Hun ouders, Nico en Joyce, liepen een paar passen voor hen uit, druk in gesprek over waar ze straks wilden lunchen. Maar Lucas hoorde er weinig van. Zijn aandacht bleef telkens hangen bij één plek. De plek waar ooit iets had gestaan dat veel meer was geweest dan een attractie.

Het oude Spookslot was weg.

Daar stond nu iets nieuws.

Groots, donker, prachtig... en toch leeg op een manier die niet goed te verklaren was.

Josefien merkte zijn blik.

“Je vindt het ook raar, hè,” zei ze zacht.

Lucas knikte. “Het voelt alsof er iets niet klopt. Niet omdat het Spookslot weg is, maar... omdat er iets achterbleef.”

Ze keek hem aan met die blik die alleen zij had. Alsof ze niet zijn woorden hoorde, maar wat eronder lag.

“Of iemand,” zei ze.

Ze liepen verder tot ze voor de imposante façade stonden van **Efteling**. Donkere ornamenten, glas-in-lood, grillige vormen. Het nieuwe gebouw ademde sfeer, maar Lucas voelde er niets bij. Niet het soort gevoel dat je hoort te krijgen bij iets nieuws. Eerder een kleine spanning, alsof de lucht hier anders trilde.

Josefien bleef plotseling staan.

Haar ogen waren gericht op een oude funderingssteen die half verzonken in de nieuwe muur zat. Een steen die hier niet thuishoorde. Grover. Donkerder. Ouder.

Veel ouder.

“Lucas,” fluisterde ze.

Ze legde haar vingertoppen op de steen.

Haar adem stakte meteen.

Lucas voelde zijn maag aanspannen.

“Wat is het?”

“Deze steen... hij leeft.”

Ze kneep haar ogen even dicht. “Hij hoort niet bij dit gebouw. Hij is meegekomen uit het verleden. Uit het oude Spookslot. Of misschien nog verder terug.”

Lucas dacht aan het horloge dat onder zijn shirt rustte. Stil. Al weken. Alsof het sliep.

“Nico en ik halen koffie op het plein!” riep Joyce ineens vanaf een afstand.
“Blijf hier maar even!”

Maar de woorden klonken gedempt. Alsof iemand een glazen stolp over hun wereld had gezet.

Toen gebeurde het.

Lucas hoorde een tik.

Heel zacht.

Maar niet met zijn oren.

Met zijn botten.

Met zijn borstkas.

Tik... tak...

Hij keek naar Josefiën, die haar hand nog steeds tegen de steen hield. Haar gezicht stond strak, alsof ze iets hoorde wat hij niet kon horen.

“Lucas,” zei ze met een dunne stem. “De steen draagt iets. Een verhaal. Iets dat wacht.”

Het horloge werd ineens zwaar.

Alsof het tot leven wilde komen maar zichzelf nog tegenhield.

Weer dat geluid.

Tik... tak...

Harder. Dwingender.

Lucas greep het horloge door zijn shirt heen vast. Het voelde koud en warm tegelijk. Alsof er een hartslag doorheen liep die niet van hem was.

“Het gebeurt weer,” fluisterde hij.

Josefien probeerde haar vingers los te trekken van de steen, maar kon niet.

“Hij houdt me vast,” zei ze. “Niet fysiek. Maar... hij wil iets laten zien.”

De lucht werd grijzer.

De geluiden van het park vervaagden.

De wereld leek een fractie van een seconde te wachten.

Toen kwam de derde tik.

Luid.

Definitief.

TIK... TAK...

Het horloge sloeg open.

Maar de grijze wolk kwam niet uit het horloge.

Hij kwam uit de steen.

Alsof er eeuwen aan lucht, angst en herinneringen in opgesloten hadden gezeten en nu tegelijk naar buiten explodeerden.

“Lucas!” riep Josefen. “Ik zie... iets!”

Beelden flitsten langs hen heen.

Geen duidelijke vormen, maar schaduwen.

Een klok die midden in de nacht luidde.

Een meisje dat door een bos rende.

Een vrouw die schreeuwde tegen een vuur dat haar opslokte.

Een sprookjesboek met symbolen die pulserend licht gaven.

De tijd werd stroperig.

De lucht trilde.

Josefen kneep zijn hand fijn.

“Houd me vast.”

Lucas wilde iets zeggen, maar de woorden kwamen niet.

De vierde tik sneed door alle geluid heen.

TIK... TAK...

De grijze wolk trok hen naar voren.

In één ruk.

Alsof ze door een onzichtbare deur werden gesleurd.

De wereld implodeerde.

Het park viel weg als een gescheurde foto.

Met één verblindende flits

verdween de Efteling.

2. het Bos dat Zwijgt

De flits trok weg alsof iemand een gordijn had dichtgeslagen. Lucas viel op zijn knieën in nat gras. De lucht rook naar kou, vocht en aarde die al eeuwen geen zon had gevoeld. Zijn oren suisdend, alsof de wereld net te hard had gedraaid en pas nu weer tot stilstand kwam.

“Lucas...” Josefiën zat naast hem, haar hand nog steeds om de zijne geklemd. Haar ogen waren groot, maar helder. “We zijn er weer. Alleen... niet waar we waren.”

Lucas kwam langzaam overeind. Zijn benen voelden zwaar, alsof de tijdsprong aan hem was blijven hangen. Hij keek om zich heen en zag bomen. Geen nette rijen of aangelegde paden zoals in een park, maar oeroude bomen die hoog boven hen uittorenden en het licht opslokten met hun dicht gevlochten takken.

“Dit is niet zomaar een bos,” zei hij.

Josefiën stond ook op. Haar schoenen zakten een paar centimeter weg in de zachte grond. “Voel je dat? Alsof het bos zelf stil wil blijven. Alsof het iets verbergt.”

Het was waar. Geluiden werden hier niet gedragen door de lucht. Ze stierven direct weg, alsof het bos ze opslokte. Geen vogels. Geen wind die door bladeren gierde. Alleen een diepe, zware stilte.

Lucas streek zijn hand langs een boomstam. Het mos was dik en zacht, maar ijskoud. “Weet je nog waar het horloge ons de vorige keren heen bracht? Elke plek voelde alsof er iets moest worden opgelost. Alsof de tijd ons uitkoos.”

“En nu ook,” zei Josefiën zacht. “Ik voel het. We staan midden in een verhaal dat nog niet af is.”

Ze begonnen te lopen, voorzichtig, alsof elke stap een slapende reus kon wekken. De grond was ongelijke aarde, her en der doorbroken door

wortels die boven kwamen alsof ze adem wilden halen. Lange slierten mist bewogen als ademhalingen tussen de bomen door.

Lucas hield zijn adem in toen hij iets zag.
Tussen twee hoge stammen door.
Een vorm.

“Daar,” fluisterde hij.

Josefien volgde zijn blik.
“Twee seconden geleden stond dit bos nog stil. En nu staat daar een muur.”

Ze liepen dichterbij. Hoe verder ze gingen, hoe meer de contouren duidelijk werden. Verweerde stenen. Klimop die zich erin had gevreten. Scheuren zo diep dat je er een hand in kon steken.

Een ruïne.

Maar niet zomaar een ruïne.
Het was alsof het bouwwerk zich in de grond vastklampte, weigeren om te verdwijnen, zelfs al had de tijd het al bijna opgeslokt.

Lucas slikte. “Een kasteel. Een echt kasteel.”

Josefien zei niets. Ze liep naar voren tot ze vlak voor de muur stond. Haar hand ging bijna vanzelf omhoog en ze legde haar vingers op het koude steen.

Ze schrok van haar eigen reactie.
Niet een fysieke schok.
Maar een herinnering die niet van haar was.

“Lucas...” Haar stem trilde. “Dit is het. Dit is waar de steen uit de Efteling vandaan kwam. Hij hoorde hier thuis.”

Lucas stapte naast haar. “En dat betekent dat het sprookjesboek hier ook geweest moet zijn.”

Ze gingen onder een gebroken boog door die ooit een ingang moest zijn geweest. Binnen rook het naar vochtige aarde, rottend hout en iets wat Lucas niet meteen kon plaatsen: verbrande kruiden misschien. De ruimte was groot, open, maar in chaos. Balken lagen op de vloer. Stukken muur waren naar binnen gezakt alsof iemand van binnenuit tegen de stenen had geslagen.

Toen klonk iets.

Een zacht, maar scherp geluid.
Alsof klauwen over steen gleden.

Lucas draaide zich om.
“Hoorde jij dat?”

Josefien knikte. “Ja. En het kwam niet van buiten.”

Ze liepen verder, naar een bredere hal die half verlicht werd door de gaten in het dak. De zon kwam in dunne, trillende lijnen binnen. Stof zweefde daarin alsof de tijd zelf langzaam naar beneden dwarrelde.

In het midden van de hal stond een grote, omgevallen kroonluchter. Mos groeide over het metaal heen, maar iets anders trok hun aandacht.

Een kraai.
Zwart. Groot.
Hij zat precies bovenop de kroonluchter en keek hen aan alsof hij hen al kende.

Lucas voelde hoe zijn hartslag versnelde. “Hij ziet ons.”

“Hij herkent ons,” verbeterde Josefien. “Of herkent... iets dat we meedragen.”

Het sprookjesboek.
De vloek.
De tijdsprong.

Het hoorde allemaal bij elkaar.

De kraai kraaide één keer.

Hard. Schel.

Het geluid galmde door de hal, veel langer dan mogelijk was.

En daarna wees hij met een korte, scherpe beweging zijn snavel naar links, naar een hal die half was ingestort.

Josefien voelde haar adem vastzitten. “Hij wil dat we hem volgen.”

“Nu al?” Lucas probeerde te lachen, maar het klonk nerveus. “We zijn nog geen tien minuten in deze eeuw.”

“De tijd kiest geen perfecte momenten,” zei Josefien.

Ze liepen in de richting waarin de kraai had gewezen. De gang was nauw, half ingestort, maar niet onbegaanbaar. Ze moesten stappen zetten over gevallen stenen en soms onder balken door duiken. Josefien bleef soms staan om haar vingers langs de muren te laten glijden.

“Ik voel iets,” zei ze zacht.

“Het sprookjesboek?” vroeg Lucas.

“Niet direct,” antwoordde Josefien. “Meer... de echo van een verhaal dat hier begon. En nog niet eindigde.”

De gang mondde uit in een grotere ruimte. Lucas stopte abrupt.

Zijn adem stakte.

“Dit... is geen gewone kamer,” zei hij.

De ruimte voelde anders.

Zwaarder.

Alsof hier ooit iets belangrijks had gestaan.

Er lagen houten splinters op de grond. Bijna cirkelvormig.
Stukken glas-in-lood.
Verbrande perkamentresten.

En in het midden, op een sokkel die nog overeind stond, lag niets.

Maar de plek waar iets had moeten liggen, brandde bijna als een echo.

“Dit,” fluisterde Josefiën, “is de plek waar het sprookjesboek heeft gelegen.”

Lucas voelde zijn huid tintelen.

Ze waren nog geen vijf minuten in deze eeuw
en het verhaal was al begonnen.

3. de Burggraaf en het Laatste Sprookje

Lucas staarde naar de lege sokkel alsof die elk moment zelf iets zou zeggen. De steen was gladgestreken in het midden, lichter van kleur, alsof daar jarenlang een zwaar voorwerp had gelegen dat het licht tegenhield. Nu lag er niets. En precies dat voelde zwaarder dan welk boek dan ook.

“Dit is geen gewone plek,” zei hij zacht.

Josefien knielde naast de sokkel. Ze legde haar hand niet meteen neer, maar hield haar vingers een paar centimeter boven het steenoppervlak. Alsof ze bang was dat het aanraken iets zou breken.

“Het voelt alsof er een gat in de tijd zit,” fluisterde ze. “Hier lag het. Het sprookjesboek. Het was niet alleen belangrijk, het was het middelpunt. Alsof alle verhalen hier samenkwamen.”

Ze liet haar vingers uiteindelijk heel voorzichtig zakken. Het moment dat haar huid de steen raakte, veranderde haar ademhaling. Die werd ondiep, schokkerig, alsof ze door iemand anders zijn longen heen ademde.

“Josefien?” Lucas ging meteen op zijn hurken naast haar zitten. “Ben je weg of nog een beetje hier?”

“Beetje van allebei,” mompelde ze.

Hij wachtte. Hij wist dat duwen geen zin had. Haar gave werkte niet op commando, ook al leek het soms wel zo. Dit was anders dan de kleine flitsen die ze wel eens kreeg van een oude munt of een stapel brieven. Dit was dieper. Alsof ze in een rivier stapte in plaats van in een plas.

“Ik zie hem,” fluisterde ze. “De burggraaf.”

“Hoe ziet hij eruit?” vroeg Lucas.

“Vermoeider dan ik had gedacht,” zei ze. “Hij staat hier, in deze kamer. Het was geen gewone troonzaal. Het was een soort bibliotheek, maar dan niet zoals wij die kennen. Minder boeken op planken, meer boeken als

heilige dingen. Het sprookjesboek ligt op de sokkel. Hij kijkt ernaar alsof het hem tegelijk troost en bedreigt.”

Lucas slikte. “En Esmeralda?”

“Ze staat naast hem,” zei Josefiën. “Ze is jonger dan ik dacht. Misschien een paar jaar ouder dan ik. Ze heeft dat soort ogen waar verhalen in blijven hangen. Alsof ze alles ziet, ook wat mensen niet zeggen.”

Josefiën kneep haar ogen harder dicht. Haar stem werd zachter.

“Ze vertelt hem dat een boek geen wapen mag worden. Vooral geen boek dat echte sprookjes vasthoudt. Ze zegt dat als je verhalen gebruikt om macht te krijgen, ze terugbitten.”

Lucas voelde hoe zijn eigen hartslag versnelde. Hij kon het niet zien, maar hij kon het zich bijna voorstellen. Een man die te veel had gelezen. Een meisje dat te goed aanvoelde wat verhalen konden doen.

“En hij?” fluisterde hij.

“Hij zegt dat hij het moet,” antwoordde Josefiën. “Dat Visculamia al te veel weet. Dat zij de sprookjes wil herschrijven zodat zij bepalen wat mensen geloven. Hij denkt dat hij door het boek te gebruiken de waarheid kan beschermen. Een soort tegenritueel. Een bescherming.”

“Maar hij begrijpt het niet volledig,” vulde Lucas aan.

Josefiën knikte, nog steeds met gesloten ogen. “Precies dat. Hij ziet alleen zijn eigen kant van het verhaal.”

Ze zweeg een paar tellen. De ruimte om hen heen voelde zwaarder worden, alsof de lucht luisterde.

“Wat gebeurt er met het boek?” vroeg Lucas.

“Esmeralda pakt het op,” zei Josefiën. “Heel voorzichtig, alsof ze bang is dat het haar vingers zal branden. Ze zegt dat verhalen niet bedoeld zijn om

vastgesnoerd te worden in rituelen. Dat sprookjes soms moeten blijven zweven, anders verstikken ze.”

“Dus zij verstopt het,” concludeerde Lucas.

“Ja,” fluisterde Josefien. “Ze neemt het mee. Niet uit verraad, maar uit bescherming. Ze is bang voor Visculamia. Bang dat als de heks het sprookjesboek in handen krijgt, ze de verhalen herschrijft. Dat alle sprookjes donker worden. Geen waarschuwingen meer, maar gereedschap.”

Lucas keek naar de sokkel. De leegte voelde nu persoonlijk.

“En dat moment, die keuze, is precies wat de vloek heeft vastgepakt.”

Josefien haalde langzaam haar hand weg. Haar ogen gingen open. Ze keek even naar hem alsof ze moest wennen dat hij weer echt was.

“De tijd hing al aan een draad,” zei ze. “Visculamia stond op het punt om verbrand te worden. De burggraaf overwoog rituelen die hij niet volledig begreep. De rechters waren meer bezig met angst dan met recht. En dan heb je Esmeralda, die als enige voelt dat het sprookjesboek geen kant mag kiezen.”

“Maar het deed het toch,” vulde Lucas aan. “Door weg te gaan van hier.”

Ze knikte moe en ging op de koude vloer zitten. “Ik denk dat Visculamia in haar vloek niet alleen deze mensen wilde raken. Ze wilde het verhaal van het boek raken. Alles wat eraan vastzat. Zij wist dat zolang het sprookjesboek niet terug is op zijn plek, niemand hier rust krijgt. Niet in leven, niet in dood.”

Er klonk een schel geluid van boven.

Ze schrokken allebei op.

De kraai zat nu in de deuropening van de kamer. Hij keek hen strak aan, zijn kop een beetje scheef, alsof hij hen beoordeelde.

“Hij stoort altijd op de juiste momenten,” mompelde Lucas.

Josefien keek naar de vogel. “Hij bewaakt iets. Misschien het verhaal zelf. Misschien Esmeralda. Misschien het boek.”

De kraai kraaide kort en vloog weg, de gang in. Zijn vleugels klonken als een kort, droog applaus tegen de stenen.

“Hij wil dat we hem volgen,” zei Lucas.

“Wacht,” zei Josefien.

Ze stond op, langzaam, en keek nog één keer naar de sokkel.

“Er is nog iets,” zei ze.

“Wat dan?” vroeg Lucas.

“Niet alleen dat het boek hier heeft gelegen,” antwoordde ze. “Ik voel nog een andere laag. Iets dat na Esmeralda kwam. Iemand anders is hier teruggekomen, later, toen de vloek al gaande was.”

Lucas kneep zijn ogen samen. “Denk je dat iemand anders het boek nog in handen heeft gehad?”

“Ja,” zei Josefien zacht. “Maar dat gevoel is vager. Alsof die herinnering probeert zich te verstoppen. Ik krijg alleen flitsen. Een man met ruwe handen. Geen edelman. Meer iemand die werkte. Misschien de tuinman. Misschien iemand anders van het kasteel.”

“Als de tuinman het sprookjesboek heeft aangeraakt,” dacht Lucas hardop, “kan dat iets verklaren. Waarom hij in de vloek werd meegenomen. Waarom hij de klok in zijn nachtmerries al hoort luiden, nog voor die ooit vanzelf begon.”

Josefien zuchtte. “Het maakt het ook gevaarlijker. Het boek raakt iedereen die het aanraakt. Niet alleen via de verhalen die erin staan, maar via de keuzes die ze ermee maken.”

“En nu zoeken wij het,” zei Lucas.

Ze keken elkaar aan. Er zat iets in haar ogen wat hij de laatste tijd vaker zag. Niet alleen angst, maar ook een soort vermoeid besef dat hun leven nooit meer simpel zou worden.

“We hoeven het niet alleen te dragen,” zei hij. “We zijn met zijn tweeën. En we hebben al gekkere dingen overleefd.”

“Dat weet ik,” zei Josefiën. “Maar dit voelt anders. Alsof we niet alleen een gebeurtenis moeten oplossen, maar een verhaal dat al eeuwen doorgaat.”

Lucas stond op en stak zijn hand naar haar uit. “Dan schrijven we het eind.”

Ze pakte zijn hand vast en liet zich overeind trekken.

De kraai kraaide opnieuw, verderop in de gang.
Onmiskkenbaar ongeduldig.

“Kom,” zei Lucas. “Voordat hij een klacht indient bij de afdeling tijdsprongen.”

Josefiën glimlachte kort. “Stel je dat formulier eens voor.”

Ze verlieten de kamer met de sokkel. De lucht voelde meteen anders, alsof ze een zwaarte achter zich lieten, ook al wisten ze dat die zwaarte hen zou blijven volgen. In de gang was het licht zwakker. De schaduwen leken langer, of misschien keken ze nu gewoon beter.

“Waar denk je dat hij ons naartoe leidt?” vroeg Josefiën.

“Als het een klassiek verhaal is,” zei Lucas, “dan naar iemand die ons meer kan vertellen dan wij nu weten.”

“De burggraaf?” vroeg ze.

“Te hoog in rang,” antwoordde hij. “Die zien we pas als we al te diep in de problemen zitten. Ik denk eerder aan iemand die tussen alles in zit. Niet

machtig genoeg om veilig te zijn, maar dicht genoeg bij het verhaal om het echt te kennen.”

“De tuinman,” zei Josefen meteen.

“De man aan het koord,” knikte Lucas. “Als iemand weet wat er met het sprookjesboek is gebeurd na de sokkel, is hij het.”

Ze volgden de route waarin de kraai was verdwenen. De gangen werden nauwer, maar minder ingestort. Hier zag alles er nog meer bewoond uit. Alsof het kasteel op deze plek had besloten om niet compleet te bezwijken.

Aan het einde van de gang kwam een houten deur in zicht, half open, met daarachter een glimp van daglicht. Het rook naar aarde, nat gras en iets anders. Iets menselijks. Zweet. Hout. Touw.

“Dit is de uitgang naar de binnenplaats,” zei Josefen.

Lucas knikte. Hij voelde zijn hartslag weer sneller gaan.

“En als dit een verhaal is,” zei hij, “dan is dit het moment dat we niet alleen naar het verleden kijken, maar het in de ogen moeten gaan zien.”

Ze duwden samen de deur verder open. Het licht van buiten maakte even alles wit.

Daarna zag hij het kasteel opnieuw, maar nu van de andere kant. De binnenplaats. De plek waar ooit vuur had gebrand. De plek waar Visculamia haar vloek had uitgesproken. Het zag er nu leeg uit, maar de lucht trilde alsof de herinnering van die dag nooit echt was weggegaan.

En aan de rand van de binnenplaats stond een man met zijn hand om een touw. Zijn schouders gebogen. Zijn blik omhoog naar de klokkentoren.

Alsof hij al wist dat hij er ooit aan zou hangen.

De tuinman. Het verhaal werd ineens een stuk minder ver weg.

4. de Meid met Twee Gezichten

De tuinman had hen nog niet gezien.

Lucas en Josefien stonden half verscholen achter een halve muur, net ver genoeg om hem goed te kunnen observeren. Zijn rug was breed, zijn kleding eenvoudig, versleten op de plaatsen waar hij het meeste boog en tilde. Zijn handen omklemden een touw dat naar boven verdween, de klokkentoren in.

Hij keek omhoog alsof daar al zijn antwoorden hingen.

“Hij staat hier precies zoals in de proloog,” fluisterde Lucas. “Alleen ademt hij nog.”

Josefien knikte langzaam. “Het is vreemd. Ik zie hem in mijn hoofd bungelen aan datzelfde touw, terwijl hij nu gewoon op de grond staat.”

“Voor hem is het nog toekomst,” zei Lucas. “Voor ons is het een soort herinnering. Of iets wat al vastligt.”

Josefien fronste. “Ik vraag me af hoe vast dingen eigenlijk liggen. Of wij hier zijn om iets te voorkomen, of om ervoor te zorgen dat het juist gebeurt. Misschien zijn wij onderdeel van de vloek of de oplossing.”

Ze zwegen even. De tuinman liet het touw los, maar bleef er vlak naast staan, alsof hij niet durfde weg te lopen. Zijn blik gleed over de binnenplaats en bleef hangen bij een doorgang aan de andere kant, waar een smalle deur in de muur zat. Daarachter waren de tuinen, dat voelden ze zonder het te zien.

“Kom,” zei Lucas. “Als we hem nu al aanspreken, schrikken we hem alleen maar af. En wij hebben iemand nodig die praten wil, geen man die gillend weg rent.”

“Of iemand die ons direct uitlevert aan de rechters,” vulde Josefien aan.

Lucas trok een gezicht. “Ook dat is een mogelijkheid, ja.”

Ze kropen terug in de schaduw en volgden een andere route langs de rand van de binnenplaats, weg van de tuinman, richting de deur waar zijn blik aan was blijven hangen. De muur daar was deels begroeid met klimop, alsof de natuur probeerde te verbergen dat hier een doorgang was.

Josefien legde haar hand op de houten deur. “Hier is minder angst,” zei ze. “Meer twijfel. Meer gedachten.”

“De tuinen,” dacht Lucas hardop. “Hier lopen mensen die niet direct aan macht vastzitten. Dienaren, helpers, misschien zelfs Esmeralda.”

“Of iemand anders die wij nog niet kennen,” zei Josefien.

Ze duwden de deur langzaam open. De geur van vochtige aarde en kruiden kwam hen tegemoet, vermengd met zoete bloemen en een vleugje rook, alsof iemand net gedroogde bladeren had verbrand. De tuin strekte zich voor hen uit in terrassen en paden, deels onderhouden, deels verwilderd.

Hier klonk wel geluid.

Het zachte gezoem van insecten.

Het ruisen van bladeren.

Voetstappen.

Ze trokken zich instinctief terug achter een struik.

Op het pad liep een jonge vrouw.

Ze droeg een eenvoudige jurk van ruwe stof, maar ze had de bewegingen van iemand die niet hele dagen kromgebogen hoefde te staan. Haar haar was opgestoken, maar een paar plukken waren ontsnapt en vingen het bleke licht. In haar armen hield ze een bundel kruiden en bloemen, sommige vers, andere verdord. Ze keek rond met ogen die meer zagen dan alleen planten.

“Wie is dat?” fluisterde Lucas.

“Geen idee,” zei Josefien. “Maar ze loopt alsof ze hier thuis is.”

De vrouw bleef staan bij een lage stenen rand, waar een kruidentuin was aangelegd. Ze legde de planten neer, sorteerte ze zorgvuldig, en mompelde daarbij woorden die Lucas niet direct herkende. Het klonk niet als een gebed, maar ook niet als gewoon gepraat. Meer als een oude taal, half vergeten, half herinnerd.

“Dat lijkt verdacht veel op een ritueel,” mompelde Lucas.

“Of ze praat gewoon tegen haar basilicum,” fluisterde Josefien terug.

Lucas slikte zijn lach in. De vrouw hief haar hoofd, alsof ze iets had gehoord, en keek in hun richting. Niet scherp, meer alsof ze voelde dat er beweging was.

“Wij zijn niet heel goed in onopvallend zijn,” zei Lucas zacht.

“Dat is vooral een jij probleem,” fluisterde Josefien.

Toch kwamen ze allebei overeind toen de vrouw haar hoofd een beetje schuin hield en haar ogen vernauwde. Wegkruipen zou nu alleen maar verdachter lijken. Lucas zette een stap vooruit, met Josefien stevig naast zich.

“Ehm, hallo,” zei hij.

De vrouw bewoog niet van haar plaats, maar er trok een lichte glimlach om haar mond. “Dat is geen gebruikelijke begroeting hier,” zei ze. Haar stem was zacht, maar helder. “Moet ik hieruit opmaken dat jullie geen gewone kinderen van het kasteel zijn?”

Lucas schoot een korte blik naar Josefien. “Wij zijn... bezoekers.”

“Van heel ver weg,” vulde Josefien aan.

De ogen van de vrouw flitsten even naar hun kleding. Dat was het moment waarop Lucas zich realiseerde dat zij er inderdaad niet uitzagen alsof ze hier thuishoorden. Hun kleren waren moderner, eenvoudiger van

snit, andere stoffen. Voor iemand met ogen voor details moest het opvallen.

“Ver weg is een rekbaar begrip,” zei de vrouw. “Er zijn mensen die het dorp al ver vinden, anderen die de zee willen oversteek. En er zijn er die verder reizen dan de tijd en het land toelaten.”

De manier waarop ze het zei, maakte duidelijk dat dit geen toevallige opmerking was.

“Wie bent u?” vroeg Josefen.

De glimlach werd fractioneel breder. “Vandaag ben ik een dienstmeid die kruiden verzamelt voor de keuken en de ziekenkamer. Gisteren was ik iemand anders. Morgen wellicht weer. Namen zijn soms minder belangrijk dan rollen.”

Lucas voelde hoe zijn maag een klein knoopje legde. “Wij hebben gehoord van iemand hier die Visculamia heet.”

De vrouw knipperde niet, maar het was alsof de lucht om haar heen een fractie kouder werd.

“Dat is een gevaarlijke naam om hardop uit te spreken op een plek als deze,” zei ze rustig. “Mensen hangen liever snel iemand aan een brandstapel dan dat zij hun eigen angst onderzoeken.”

“Dus u kent haar,” zei Josefen.

“Men kent haar,” verbeterde de vrouw. “Als verhaal. Als waarschuwing. Als projectiescherm van alles waar men bang voor is. Magie. Kennis. Vrouwen die te veel weten. Maar geen van hen kent haar als mens.”

De spanning trok strakker om Lucas zijn ribben. “En u wel?”

De vrouw boog zich weer over haar kruiden, maar haar ogen bleven even op hem rusten. “Misschien.”

Josefien zette een stap dichterbij. “We zijn hier vanwege het sprookjesboek.”

Dat was het moment dat alle spel verdween.

De vrouw verstijfde, heel even, bijna onmerkbaar. Haar hand bleef boven een bosje tijm hangen. Haar blik, die eerst mild en doorzichtig had geleken, werd scherp. Alsof er achter haar ogen een deur werd dichtgeduwd en een andere openging.

“Dat is geen woord dat hier uitgesproken wordt in de tuin,” zei ze langzaam. “Men noemt het een gevaarlijk relik. Een ketters boek. Of men zwijgt erover en hoopt dat het zichzelf vergeet.”

“Maar jij weet dat het meer is dan dat,” zei Josefien. Ze liet haar eigen defensie vallen. “Het is een sprookjesboek dat echte verhalen vasthoudt. En er is iemand die ze wil herschrijven.”

De vrouw keek haar nu aan met een intensiteit die bijna voelbaar was. “Wie heeft jullie dat verteld?”

“Niemand,” antwoordde Josefien. “Ik heb het gevoeld. En hij,” ze knikte naar Lucas, “herkent patronen. Samen krijgen we soms meer te zien dan anderen zouden willen.”

Een windvlaag trok door de tuin. De blaadjes van de kruiden trilden. In de verte klonk heel zacht het kraaien van een vogel.

“Jullie zijn geen gewone kinderen,” concludeerde de vrouw.

Lucas haalde zijn schouders op. “Dat was voor ons eigenlijk ook een verrassing.”

De vrouw zuchtte. Het klonk niet als moeheid, eerder als iemand die een beslissing nam. Ze legde de kruiden neer, streek haar jurk glad en liep naar hen toe totdat ze vlak voor hen stond.

“Laten we het eenvoudiger maken,” zei ze. “Jullie zoeken iemand die antwoorden heeft. Iemand die weet waar het sprookjesboek is. En waarom de vloek niet wil sterven. Dat betekent dat jullie niet alleen naar de burggraaf en zijn dochter moeten kijken, maar ook naar de mensen eromheen. De tuinman. De rechters. De vrouw die men Visculamia noemt.”

Josefien keek haar recht aan. “En uw naam vandaag?”

De vrouw glimlachte heel klein. Er zat iets in die glimlach dat Lucas niet geruststelde.

“Vandaag noemen ze mij Maura,” zei ze. “Maura de meid. Maura de kruidenvrouw. Maura die te veel vragen stelt en te weinig antwoorden geeft.”

“En morgen?” vroeg Lucas.

“Morgen weten jullie daar misschien meer van dan ik,” zei ze.

Ze draaide zich om en wenkte hen haar te volgen een zijpad in, weg van de open binnenplaats. Het pad leidde langs een rij lage struiken, tot bij een stuk muur dat half was afgebrokkeld en uitkeek op de velden daarachter. De lucht leek hier lichter, maar Lucas kon niet precies zeggen waarom.

“Jullie moeten begrijpen,” begon Maura, “dat dit kasteel op het punt staat om te barsten. Niet alleen door stenen die breken, maar door keuzes die mensen maken. De burggraaf denkt dat hij met het sprookjesboek orde kan scheppen in chaos. De rechters zoeken een zondebok. De tuinman wil gewoon zijn werk doen en niet merken wat er om hem heen gebeurt. En Visculamia...”

Ze zweeg even, alsof ze proefde hoe ver ze wilde gaan.

“Visculamia wil dat verhalen hun eigen pad mogen kiezen. En dat vindt men gevaarlijk.”

“Waarom?” vroeg Lucas. “Verhalen zijn toch maar verhalen?”

“Voor iemand die veel leest, zeg je iets heel gevaarlijks,” reageerde Maura scherp. “Verhalen bepalen hoe mensen naar zichzelf kijken. Als je sprookjes herschrijft, verander je hun kompas. Je kunt hele generaties sturen door te beslissen wat een held is en wat een monster.”

Josefien voelde een koude rilling langs haar rug gaan. “En het sprookjesboek is een soort kern. Een bron.”

Maura knikte. “Het laatste sprookjesboek is geen verzamelwerk dat iemand in een vrije middag bijeen schreef. Het is een boek waarin oude verhalen gevangen zijn, verhalen die ooit waar waren, maar in de loop der tijd in sprookjes zijn veranderd. Je raakt niet alleen tekst als je het aanraakt, je raakt het fundament van herinneringen.”

Lucas dacht aan alle keren dat hij oude bronnen had zitten lezen over veldslagen en rampen. Hoe anders mensen soms beschreven werden in verschillende kronieken. “Als iemand dat boek herschrijft naar eigen smaak...”

“Dan herschrijft diegene hoe een hele streek zichzelf ziet,” zei Maura. “En dat is macht. Grotere macht dan welk leger dan ook.”

Een paar tellen lang was er alleen het ruisen van de wind.

Josefien keek Maura scherp aan. “En u. Waar staat u in dit alles? Aan de kant van degene die verhalen wil beschermen, of degene die ze wil gebruiken?”

Maura glimlachte weer, maar er zat iets vermoeids in.

“Zie je,” zei ze zacht, “dat is nou precies de vraag die iedereen denkt te moeten stellen. Alsof er maar twee kanten zijn, goed en kwaad, zwart en wit, held en heks. En alsof een mens slechts één gezicht mag hebben.”

Lucas voelde hoe de spanning in zijn nek samentrok. “Dus welke gezichten hebt u?”

Maura keek naar de muur, naar het veld daarachter, naar een plek die zij alleen leek te zien.

“Er was een tijd dat men mij alleen kende als iemand die verhalen verzamelde,” zei ze. “Toen begon men bang te worden voor wat ik wist. Dus werd ik iets anders. Een waarschuwing. Een angstbeeld. Een naam die men in het donker fluistert als kinderen niet willen slapen.”

Ze draaide zich langzaam om en keek hen nu met een blik die Lucas bijna fysiek raakte.

“Dat is het probleem met sprookjes,” vervolgde ze. “Op een dag besluit iemand wie de heks is. En daarna vergeet men dat het ook een mens was.”

Josefien voelde het als eerste.

Het was geen schok dit keer, maar een verschuiving. Alsof de lucht om Maura heen een laag aflegde. Haar houding veranderde niet veel, maar er zat een andere kracht in. Haar ogen leken dieper, ouder.

“Lucas,” fluisterde Josefien, “zij is het.”

Hij had het eigenlijk al gevoeld, maar toch deed het iets met hem om het uitgesproken te horen.

“Visculamia,” zei hij.

De naam viel tussen hen in als een steen in water. Maura knipperde niet.

“Als jullie die naam hier blijven gebruiken,” zei ze rustig, “trekken jullie aandacht van mensen die veel minder gewend zijn aan de waarheid dan ik.”

“Waarom laat u ons dan toe?” vroeg Lucas. “U had ons net zo goed weg kunnen sturen. Of erger.”

“Jullie zijn hier niet per ongeluk,” antwoordde Visculamia, want die naam voelde nu eerlijker dan Maura. “De steen in jullie tijd heeft jullie geroepen.

Het sprookjesboek heeft niet alleen mij vervloekt, maar iedereen die dacht dat men verhalen kon vastzetten of misbruiken. Jullie zijn hier omdat de tijd iets wil rechtzetten. En ik... ook.”

“Maar u hebt het kasteel vervloekt,” wierp Lucas tegen. “De burggraaf, de tuinman, de rechters, Esmeralda. U hebt ervoor gezorgd dat niemand hier rust vindt.”

Visculamia ademde diep in. “Ik heb woorden uitgesproken die zich vastzetten op een wond die zij zelf hadden gemaakt. De brandstapel waar men mij aan vastbond, had zij niet gebouwd voor recht, maar voor angst. Toch geloof ik niet dat vloeken een uitweg zijn. Ik heb spijt van hoe ver het gegaan is. Maar spijt wist geen woorden uit die al geworteld zijn.”

Josefien voelde iets in haar borst trekken, alsof haar eigen empathie ruimte moest maken voor een verhaal dat ze nog niet kende. “Als u spijt hebt, waarom blijft de vloek dan doorgaan?”

“Omdat het sprookjesboek nog steeds los is,” zei Visculamia. “Zolang het laatste sprookje zijn juiste einde niet heeft gevonden, blijven alle zielen hier hangen tussen wat was en wat had kunnen zijn. Esmeralda, de burggraaf, de tuinman, de rechters, ikzelf. Niemand kan verder. Zelfs de kraai niet, die jullie hierheen heeft geleid.”

Alsof hij op zijn cue wachtte, klonk er op dat moment een rauw gekrijs vanaf de muur. De kraai zat er, precies boven hen, zijn zwarte ogen scherp op hun groep gericht.

“Dus,” zei Lucas, “u wilt ook dat het boek gevonden wordt.”

Visculamia knikte. “Ik wil dat de verhalen weer kloppen. Dat waar gebeurd is, zijn plek krijgt. Dat verzinsels herkenbaar blijven als verzinsels en niet worden gebruikt om mensen te breken.”

“Waar is het dan?” vroeg Josefien. “Waar is het sprookjesboek nu?”

Visculamia keek naar de toren van het kasteel, die net boven de muur uitkwam. Er gleed iets van pijn over haar gezicht.

“Esmeralda heeft het verstopt,” zei ze. “Niet hier in de tuin. Niet in de bibliotheek. Ze was bang dat iemand zoals ik het in handen zou krijgen. Ze vertrouwde mij niet meer tegen het einde.”

“Misschien ook niet helemaal onterecht,” mompelde Lucas.

Visculamia knikte zonder boos te worden. “Gelijk heb je. Macht verandert mensen. Ook mij. Maar Esmeralda begreep niet dat mijn woede niet tegen haar was gericht. Ik vocht tegen het misbruik van verhalen. In hun angst kozen zij de eenvoudigste oplossing. Een brandstapel. Een naam. Een vijand.”

Josefien stapte dichterbij. “U zegt dat u spijt hebt. Dat u rust wilt voor iedereen. Geldt dat ook voor uzelf?”

Visculamia keek haar aan zoals je iemand aankijkt die een vraag stelt die gevaarlijk dicht langs de waarheid schuurt.

“Zelfs heksen willen soms gewoon slapen,” zei ze zacht. “Echt slapen. Zonder stemmen. Zonder klokken. Zonder schaduwen.”

Er viel een stilte die niet leeg was, maar zwaar.

“Wat moeten wij doen?” vroeg Lucas uiteindelijk. “Concreet. Wij kunnen niet het hele rechtsysteem van deze eeuw repareren. Wij kunnen niet voorkomen dat u wordt veroordeeld, denk ik.”

“Dat moeten jullie ook niet proberen,” zei Visculamia. “Geschiedenis heeft een eigen lijn. Maar jullie kunnen de rafels gladstrijken. Het sprookjesboek moet terug naar de plek waar het verhaal eindigt. En dat is niet op de sokkel waar het ooit lag. Dat is op de plek waar alles losbarstte.”

Josefien voelde het antwoord al voor hij uitgesproken werd. “De kapel.”

Visculamia knikte. “In de kapel waar de burggraaf bad om inzicht, terwijl hij liever controle wilde. In de kapel waar de rechters deden alsof God achter hun oordeel stond. In de kapel waar mijn laatste woorden de lucht vulden.”

Lucas knikte langzaam. “Dus wij moeten het sprookjesboek vinden, en terugbrengen naar die kapel. Dan breekt de vloek.”

“Dan krijgen de verhalen hun juiste einde,” zei Visculamia. “Dat betekent niet dat het een gelukkig einde wordt voor iedereen. Maar het wordt wel eerlijk.”

“En de tuinman?” vroeg Josefien. “Blijft hij dan bungelen aan dat koord in onze herinnering?”

“Zijn rol is verbonden aan de klok,” zei Visculamia. “Sommige dingen kunnen jullie niet veranderen, alleen verzachten. Maar geloof mij, er is een verschil tussen eindeloos gestraft worden en eindelijk begrijpen wat er eigenlijk is gebeurd.”

Daar, op dat moment, klonk in de verte één enkele slag van de klok.

Lucas voelde het door zijn hele lichaam gaan.

Visculamia keek op. “Ze komen dichterbij het proces,” zei ze. “Jullie hebben niet veel tijd meer voordat de lijnen van dit verhaal zich sluiten. Praat met de tuinman. Hij weet meer dan hij beseft. En zoek naar sporen van Esmeralda. Zij is degene die het laatste sprookje in handen heeft gehad.”

Josefien wilde nog iets vragen, maar op dat moment hoorde ze stemmen in de verte. Harde stemmen. Mannen. Bevelen.

Visculamia trok haar schouders recht. De dienstmeid was terug in haar houding, maar niet in haar ogen.

“Ga,” zei ze. “Niemand mag jullie met mij zien praten. Zeker niet nu. Onthoud dit, kinderen van een andere tijd. Niet elk verhaal dat iemand een heks noemt, is een sprookje. Soms is het gewoon een uitleg waar men bang voor is.”

Ze draaide zich om, pakte de kruiden op die ze had laten liggen en liep het pad af, de andere kant op, alsof ze nooit stiekem haar gezicht had laten zien.

Lucas en Josefien bleven nog een paar tellen staan.

“Ze is eng,” zei Lucas uiteindelijk. “En ik geloof haar.”

“Ik ook,” zei Josefien. “En dat maakt het nog veel ingewikkelder.”

Ze wisselden een korte blik, waarin tegelijk angst, vastberadenheid en iets van opwinding zat.

Dan draaiden ze zich om, terug richting de deur naar de binnenplaats. De klok sloeg nog een keer, ergens boven hen.

Het verhaal was klaar om de volgende laag prijs te geven.

En de tijd tikte door.

5 – De Tuinman aan het Koord

De binnenplaats voelde anders nu ze wisten wie hier allemaal rondliep.
Niet alleen mensen uit het verleden.
Niet alleen zielen die vastzaten.
Maar ook verhalen.
En sommige verhalen wilden niet langer stil blijven.

Lucas en Josefiën stonden bij de lage stenen trap die naar de binnenplaats leidde. De tuinman stond nog steeds bij het klokkenkoord, alsof hij bang was dat het touw hem zou verraden zodra hij wegstapte. Hij hield het niet vast, maar zijn hand hing er net naast, alsof hij niet zeker wist of hij wilde grijpen of loslaten.

“Hij ziet eruit alsof hij dit al duizend keer heeft meegemaakt,” fluisterde Lucas.

“Misschien heeft hij dat ook,” antwoordde Josefiën.

Ze zetten voorzichtig een paar stappen naar voren. De tuinman hoorde hen pas toen Josefiën per ongeluk een klein steentje verschuifde. Hij draaide zich abrupt om, zijn gezicht bleek en zijn ogen diep in hun kassen, alsof hij al nachten niet had geslapen.

“Wie zijn jullie?” vroeg hij.

Zijn stem was hees. Niet vijandig, maar vol spanning.

Lucas hief zijn handen een beetje op. “We komen in vrede. We willen... praten.”

“Jullie komen niet van het dorp,” zei de tuinman. Zijn ogen gleden langs hun kleding, precies zoals Maura had gedaan. “En jullie komen ook niet van het kasteel. Jullie horen hier niet.”

“Dat klopt,” zei Josefiën zacht. “Maar we zijn hier wel met een reden.”

De tuinman keek van haar naar Lucas en weer terug. Zijn blik bleef iets te lang hangen op Josefien, alsof haar aanwezigheid iets in hem wakker maakte dat hij probeerde te vergeten.

“Jullie stemmen klinken alsof ik ze al eerder heb gehoord,” zei hij langzaam. “Niet hier. Niet nu. Maar... ergens.”

Lucas slikte. “Misschien omdat dit verhaal zichzelf herhaalt.”

De tuinman ademde scherp in. “Jullie weten het. Over de klok.”

Josefien deed een stap naar voren. “Wilt u ons vertellen wat er met u gebeurt?”

De tuinman aarzelde. Zijn handen beefden licht, al probeerde hij het te verbergen. Hij keek omhoog naar de hoge toren waar de klok stil hing, donker tegen de lucht die langzaam troebel werd.

“Ik hoor haar,” zei hij. “Elke nacht. Zelfs wanneer iedereen slaapt en er geen mens in de buurt is. De klok. Ze slaat, maar niemand trekt het touw. En wanneer ze slaat, zie ik dingen.”

“Wat ziet u?” vroeg Josefien.

Hij wreef met twee vingers over zijn slapen, alsof hij een herinnering probeerde uit te duwen. “Zichzelf. Niet hier. Niet op de grond. Maar daarboven. Aan het touw. Alsof iemand mij omhoog trekt, maar ik weet niet wie. Mijn voeten raken de lucht. Het touw snijdt in mijn handen. En onder me zie ik het vuur, en de burggraaf, en de rechters.”

Josefien voelde een koude rilling langs haar ruggengraat. “U ziet uzelf hangen.”

De tuinman knikte, heel klein. “En elke nacht is het iets duidelijker.”

Lucas zette een stap naar voren. “Heeft u ooit iets aangeraakt dat niet van u was? Iets wat misschien verbonden is met de vloek?”

De tuinman slikte. Zijn ogen flitsten naar de bibliotheekdeuren die achter hen gesloten lagen.

“Er was een dag,” fluisterde hij. “Een paar dagen voor het proces. Ik werd gestuurd om de kamer van de burggraaf schoon te maken. Ik dacht dat hij weg was. Zijn bureau stond vol papieren en boeken. Normaal raak ik niets aan. Ik durf zulke dingen niet eens om te draaien. Maar er lag iets op de grond. Iets zwaar dat niet viel zoals een gewoon boek.”

Het werd stil. Hem zo horen praten was alsof je met iemand sprak die op het randje van een richel stond.

“Het was groot,” ging hij verder. “Zwaarder dan een bijbel. Met een kaft waar ik mijn vingers voor moest terugtrekken. Alsof het warm was. Maar toen ik het toch optilde om het terug te leggen, voelde het... niet als papier.”

Josefien voelde het meteen.
Het sprookjesboek.
Hij had het aangeraakt.

“Wat voelde u?” vroeg ze.

De tuinman ademde diep, alsof hij opnieuw door die herinnering heen moest.

“Het was alsof het boek van binnen leefde. Alsof het ademhaalde. Alsof er stemmen in zaten die iets fluisterden. Ik kon ze niet verstaan, maar ik voelde dat ze niet blij waren dat ik het vasthield. Toen ik het terug op het bureau legde, hoorde ik de klok... heel zacht... één keer slaan.”

Hij keek haar recht aan.

“Vanaf dat moment ben ik nooit meer alleen geweest.”

Lucas keek naar Josefien.

“Het boek heeft hem meegenomen in het verhaal,” zei ze zacht.

De tuinman veegde zijn handen langs zijn broek. “Ik heb het niet willen stelen. Ik heb niets gelezen. Ik wilde niet eens in de buurt komen. Maar daarna... werd ik steeds wakker met touw rond mijn polsen. Mijn kussen rook naar rook. Mijn vingers naar stof dat ik niet ken. En elke nacht is de droom verder gegaan.”

“Het was geen droom,” fluisterde Josefien.

Ze voelde het in elke zenuw.

“Het was het verhaal dat u heeft gekozen. Of dat u is opgelegd.”

De tuinman begon sneller te ademen. “Als ik het touw aanraak, zie ik flarden. Mensen die schreeuwen. De burggraaf die huilt. Esmeralda die door de tuin rent met een bundel in haar armen. En de rechters die zeggen dat ik de klok op tijd moet luiden voor het vuur. Alsof dat iets zuivert.”

Josefien schudde haar hoofd. “U heeft niets misdaan.”

“Ik heb haar herkend,” fluisterde hij. “De meid. Ze sprak met bloemen. Ze legde haar handen op kruiden alsof ze hen kon genezen. Maar toen ik haar litteken zag, wist ik het. Ze was het. Visculamia. Ik heb het gezegd tegen de burggraaf. Ik heb gezegd dat zij gevaarlijk was.”

Hij duwde zijn handen tegen zijn gezicht.

“Had ik dat maar nooit gedaan.”

Lucas knielde voor hem neer. “U bent niet de oorzaak van de vloek. U bent slachtoffer, net zoals zij.”

“Net zoals Esmeralda,” vulde Josefien aan.

“Net zoals iedereen in dit kasteel,” zei de tuinman bitter. “Behalve de rechters. Die wisten precies wat ze deden.”

Lucas keek omhoog, naar de klok die boven hen hing. De lucht trilde heel zacht.

“Er is één manier om rust te brengen,” zei Josefien. “Het sprookjesboek moet terug. Niet in de bibliotheek. Niet bij de burggraaf. Maar ergens waar het verhaal eindigde.”

“De kapel,” zei de tuinman meteen. “Ik droom van die kapel. Elke nacht. Ik sta er, maar zonder voeten op de grond.”

Lucas voelde zijn hart slaan. “Dat is een aanwijzing.”

“Esmeralda heeft het boek meegenomen,” zei Josefien. “We weten dat ze het verstopt heeft. Maar niet waar.”

De tuinman knikte langzaam. “Ik heb haar gezien in mijn droom. Met een bundel in haar handen. Ze rende door de tuin, de richting van de oude opslagplaats. De plek waar niemand ooit komt. Misschien... misschien heeft ze het daar verstopt.”

Er klonk een kort, scherp gekras boven hen.
De kraai zat op de rand van de toren, zijn kop schuin, zijn ogen vlijmscherp.

Alsof hij wachtte op precies dit moment.

“Hij wil dat we hem volgen,” fluisterde Josefien.

De tuinman trok zich terug, alsof hij bang was dat hij door te veel te weten nog verder in het verhaal werd gezogen.

“Ga,” zei hij. “Jullie horen hier niet. Maar jullie zijn hier wel nodig. Ik voel dat. Ik weet niet waarom, maar de klok slaat anders wanneer jullie in de buurt zijn. Sneller. Alsof ze haast heeft.”

Lucas knikte. “We komen terug. En we brengen het boek naar de kapel. Wat er daarna gebeurt... dat is aan het verhaal.”

De tuinman keek naar het touw. Zijn handen beefden minder.
“Ik hoop dat het verhaal genadig is.”

Josefien pakte Lucas bij de hand.
Samen liepen ze de binnenplaats af.

De kraai krijste en vloog vooruit, richting de oude gebouwen achter het kasteel.

“Hij leidt ons,” zei Lucas.

“Of hij bewaakt ons,” zei Josefien.

“Of hij test ons,” zei Lucas. “Je weet het nooit met kraaien.”

Ze liepen verder.

Het pad werd nauwer.

De wereld werd stiller.

En de tijd voelde alsof hij hen een kant op duwde die niemand ooit vrijwillig zou kiezen.

Het sprookjesboek was dichtbij.

Zo dichtbij dat het leek te ademen in de lucht.

En dit verhaal
ging nu pas
echt open.

6. het Oordeel van de Rechters

De lucht boven de binnenplaats was grijzer dan daarvoor. Alsof de wolken dichter bij de daken waren komen hangen om beter te kunnen kijken. Lucas en Josefien stonden in de schaduw van een zuil, net ver genoeg om niet op te vallen, maar dicht genoeg om alles te zien.

De banken waren opgesteld in een halve cirkel. Houten planken, grof, maar netjes gemaakt. Daarop zaten drie rechters, in donkere gewaden, met kraagjes die eerder bedoeld leken om indruk te maken dan om warm te houden. Hun gezichten stonden strak en ernstig, maar Lucas zag aan hun ogen dat ze meer bang waren dan zeker.

Voor hen stond een tafel met papieren en zegels. Een paar mannen in eenvoudige kleding fluisterden met elkaar, terwijl een klerk met een ganzenveer klaar zat om ieder woord dat belangrijk genoeg werd geacht op te schrijven.

Aan de andere kant van de binnenplaats had men een soort verhoogd platform gemaakt. Niet hoog, maar wel zichtbaar. Daar stond Visculamia. Haar handen waren samengebonden, maar ze stond rechtop. Haar haar was deels losgeraakt, haar jurk gescheurd, maar haar blik was onveranderd scherp.

Josefien voelde haar keel dichttrekken. “Dit is het,” fluisterde ze. “Dit is de dag.”

“De dag die ze in de proloog bedoelden,” knikte Lucas. “De dag dat alles knapte.”

Rondom het plein stond volk. Knechten, bedienden, enkele dorpelingen die erbij gehaald leken. Sommigen fluisterden, anderen staarden strak voor zich uit. Een paar kinderen hadden zich tussen de benen van volwassenen verstopt, hun ogen groot, niet helemaal begrijpend wat er gebeurde, maar voelend dat het verkeerd was.

Lucas keek naar de gezichten in de menigte. Bij een van de pilaren zag hij Esmeralda. Haar handen bij elkaar geklemd, haar blik gefixeerd op

Visculamia. Naast haar stond de burggraaf. Hij leek kleiner dan in Josefien haar visioen. Niet letterlijk, maar in houding. Alsof zijn schouders het gewicht van zijn beslissingen niet meer volledig konden dragen.

“Hij gelooft het nog steeds niet helemaal,” fluisterde Josefien.

“Wat?” vroeg Lucas zacht.

“Wat hij aan het doen is,” antwoordde ze. “Hij staat hier omdat hij denkt dat hij moet. Niet omdat hij voelt dat het klopt.”

Een trommel roffelde kort. Een van de wachters riep dat het stil moest zijn. De stemmen zakten weg. Alleen het zachte gesnuif van een paard ergens buiten het plein was nog te horen.

De middelste rechter stond op. Hij had een gezicht dat je meteen vergat, vond Lucas. Niet omdat het onopvallend was, maar omdat het precies het soort gezicht was dat mensen gebruikten om hun eigen ideeën op te projecteren. Streng genoeg voor autoriteit, neutraal genoeg om niet te veel op te vallen.

“Visculamia,” begon hij, “u bent hier vandaag gebracht om verantwoording af te leggen voor uw daden. U wordt beschuldigd van het aanwenden van duistere krachten. Van het misleiden van mensen met uw kennis. Van het in gevaar brengen van de orde in dit gebied.”

Visculamia keek hem aan zonder haar hoofd te buigen. “Ik heb kennis gedeeld,” zei ze. “Geen duistere krachten. Alleen de waarheid over verhalen die eerder werden verzwegen.”

Er ging een fluistering door de menigte. De rechter hief zijn hand en de stemmen stierven weg.

“U ontkent dus dat u spreken hebt uitgesproken, rituelen hebt uitgevoerd, en mensen hebt beïnvloed met uw woorden en kruiden?” vroeg hij.

“Woorden beïnvloeden altijd,” antwoordde Visculamia. “Dat doen de uwe ook. En die van jullie kroniekschrijvers. Verhalen vormen hoe mensen kijken naar goed en kwaad. Het enige verschil is dat ik eerlijk ben over die invloed.”

Lucas voelde een scherp soort bewondering. Ze stond daar, gebonden, omsingeld door mannen met macht, en toch klonk haar stem alsof zij de enige was die nog rechtop durfde te denken.

Een van de andere rechters boog zich naar de middelste toe en fluisterde iets in zijn oor. De middelste knikte en richtte zich toen weer tot Visculamia.

“Getuigen hebben verklaard,” zei hij, “dat u zich ophield in de buurt van het kasteel zonder toestemming. Dat u in de tuinen handelingen verrichtte die zij niet konden plaatsen. Dat u met kruiden en vreemde woorden mensen in verwarring bracht. En dat u zich heeft bemoeid met het huis van de burggraaf.”

Visculamia lachte zacht, zonder vrolijkheid. “Ik heb kruiden geplant die ziekten konden verzachten. Ik heb verhalen verteld aan wie wilde luisteren. En ik heb gewaarschuwd voor de kracht van een boek dat uw heer in handen nam zonder het te begrijpen.”

Bij dat laatste verstijfde de burggraaf zichtbaar. Esmeralda keek razendsnel naar hem, maar zei niets.

“Het sprookjesboek,” fluisterde Josefien.

Lucas voelde zijn hart sneller slaan. “Ze durft erover te spreken.”

De rechter fronste. “U heeft het over een verboden werk dat bij de burggraaf in bewaring is. Een boek dat men beter met rust kan laten.”

“Het laatste sprookjesboek,” zei Visculamia rustig. “Een verzameling van verhalen die meer zijn dan verzinsels. Het is een spiegel. En sommige mensen verdragen hun eigen gezicht niet wanneer ze erin kijken.”

Er klonk een snuiven vanuit de rij waar een paar gewapende mannen stonden. Iemand mompelde dat dit precies was waarom ze gevaarlijk was. Lucas merkte dat hij met zijn handen tot vuisten was gegaan.

De rechter tikte met zijn knokkels op de tafel. “Wij zijn hier niet om te debatteren over de aard van verhalen. Wij zijn hier om te beoordelen of uw daden een bedreiging vormen voor de orde. Er zijn verklaringen dat de klok op onverwachte momenten heeft geluid. Dat mensen dromen hebben waarin zij zichzelf zien sterven. Dat er schaduwen door de gangen trekken. En dat dit allemaal begon toen u hier verscheen.”

“Of toen jullie begonnen met het gebruiken van iets wat jullie niet begrijpen,” antwoordde Visculamia.

De rechter keek ontevreden. “U blijft het gesprek terugbrengen naar dat boek.”

“Omdat het de kern is,” zei Visculamia. “Jullie denken dat het een object is dat je kunt opbergen, controleren, gebruiken. Maar het sprookjesboek is geen hamer of zwaard. Het is een samenkomst van eeuwen aan angst en hoop. En je kunt angst niet opsluiten zonder dat hij ergens anders uitbreekt.”

Josefien voelde haar hart trekken bij die woorden. Ze dacht aan haar eigen gave, hoe mensen die niet altijd begrepen, hoe sommige volwassenen haar blik weken als ze merkte wat zij voelde. Dit klopte op een pijnlijke manier.

De rechter richtte zich nu tot de menigte. “Wij hebben de plicht dit kasteel en dit land te beschermen. Er zijn grenzen aan wat een mens mag onderzoeken. Grenzen aan welke kennis gezond is. Wie die grenzen overschrijdt, zelfs met mooie woorden, brengt alles en iedereen in gevaar.”

“Dus u kiest voor verbranding in plaats van begrip,” zei Visculamia. “Dat is een keuze die vaker is gemaakt.”

“Herhaalt de geschiedenis zich dan altijd zo?” fluisterde Lucas.

“Wat denk je zelf,” antwoordde Josefien zacht.

De rechter wees naar Visculamia. “Heeft u zich zonder toestemming toegang verschaft tot de bibliotheek van de burggraaf?”

“Ik heb boeken gezien die nooit geschreven hadden mogen worden zonder waarschuwing,” zei ze. “Ik heb geprobeerd ervoor te zorgen dat ze niet in handen kwamen van mensen die ze zouden gebruiken om hun eigen macht te vergroten. Als u dat toegang noemt, ja.”

“Geeft u toe dat u kennis hebt gebruikt om anderen te beïnvloeden?” vroeg een andere rechter.

“Ieder mens die een verhaal vertelt, beïnvloedt,” zei Visculamia. “Vaders aan de haard. Moeders die sprookjes fluisteren voor het slapen gaan. Priesters vanaf een kansel. Rechters in een zaal.”

Er ging een ongemakkelijk gegrom door een deel van de menigte. Niet iedereen vond het prettig om zichzelf gespiegeld te zien.

Josefien keek naar Esmeralda. De dochter van de burggraaf leek ouder dan in haar visioen. Niet in jaren, maar in zorgen. Ze kneep haar vingers zo hard samen dat haar knokkels wit zagen.

“Ze wil iets zeggen,” merkte Josefien op. “Maar ze durft niet.”

Lucas knikte. “Als zij naar voren stapt en zegt dat zij het boek heeft verborgen, komt ze zelf in gevaar.”

“En toch is dat de waarheid,” zei Josefien.

De rechter haalde diep adem. Het was duidelijk dat hij het punt wilde afronden. “Visculamia. U hebt herhaaldelijk geen spijt getoond van uw daden. U laat zien dat u de macht van woorden, kruiden en kennis niet ondergeschikt acht aan de orde die hier heerst. Volgens de wetten en overtuigingen van dit land betekent dat dat u schuldig bent aan het in gevaar brengen van de ziel en rust van dit kasteel.”

Hij draaide zich kort naar zijn collega's. Zij knikten. Het was geen overleg. Het was bevestiging van iets wat al vaststond.

“Ons oordeel,” zei hij, terwijl hij weer naar haar keek, “is dat u zult worden veroordeeld tot de brandstapel. Uw lichaam zal sterven, zodat uw invloed wordt gebroken, en uw ziel aan God kan worden overgedragen ter beoordeling.”

Er ging een geluid door de menigte dat ergens tussen geschokte ademhaling en gelaten acceptatie zat. Sommigen keken weg. Anderen staarden met een soort hongerige fascinatie.

Josefien voelde zichzelf trillen. “Het is zo makkelijk,” fluisterde ze. “Ze maken alles wat ze niet snappen tot een bedreiging. En dan noemen ze dat recht.”

Lucas keek naar Visculamia. Hij verwachtte schreeuw, paniek, smeekbeden. Maar ze lachte niet, hilde niet. Ze ademde langzaam in, langzaam uit.

“Jullie oordeel is gebouwd op angst,” zei ze rustig. “En angst heeft een langere adem dan vuur. Jullie willen mijn lichaam verbranden, maar jullie vergeten dat woorden niet verbranden. Verhalen niet. Vrees niet.”

De tuinman stond weer bij het touw. Zijn ogen waren wijd open. Alsof hij zichzelf nu al zag in twee versies van dit moment.

Esmeralda zette een stap naar voren. Het was klein, maar duidelijk. “Vader,” zei ze.

De burggraaf draaide zijn hoofd, zijn gezicht schokkerig, alsof hij uit een droom werd gewekt.

“Vader, dit is niet goed,” fluisterde ze. “Dit lost niets op. Het boek...”

Ze slikte de rest van haar zin in toen een van de wachters haar een waarschuwende blik gaf. De rechters hadden het net niet gehoord, of deden alsof.

De middelste rechter hief zijn hand opnieuw. “Het vonnis zal vanmiddag worden voltrokken. Tot die tijd wordt de veroordeelde bewaakt. Moge dit

een waarschuwing zijn voor iedereen die denkt dat hij boven de wetten van God en mensen staat.”

De menigte begon langzaam uiteen te vallen. Een paar mensen bleven staan, alsof ze nog wilden zien of er iets onverwachts gebeurde. De tuinman bleef bij het touw. Esmeralda verdween in de schaduw van een doorgang, haar schouders trillend.

Visculamia stond alleen op het platform, tussen wachters in. Ze keek niet meer naar de rechters. Niet naar de burggraaf. Niet naar de menigte.

Ze keek naar Lucas en Josefien.

Heel direct.

Alsof ze hen al die tijd had gezien.

Josefien voelde haar adem haperen.

“Ze weet precies wie wij zijn.”

“Of tenminste wat,” corrigeerde Lucas. “Kinderen van een ander verhaal.”

Visculamia boog haar hoofd niet in nederigheid, maar even in erkenning. Alsof zij hen dankte omdat ze hadden geluisterd.

Daarna draaiden de wachters haar om en leidden haar weg naar de kapel, waar zij tot het moment van de voltrekking moest wachten.

Lucas en Josefien bleven achter in de schaduw.

“Ze gaan haar verbranden,” zei Josefien. Het klonk niet verbaasd, alleen rauw. “We weten dat het gebeurt. We kunnen het waarschijnlijk niet stoppen. Dus wat is onze rol dan precies?”

Lucas kneep zijn vingers om de rand van de zuil. “We kunnen de geschiedenis niet herschrijven. Maar we kunnen wel zorgen dat het sprookjesboek terugkomt. Dat de vloek breekt. Dat iedereen hier uiteindelijk rust krijgt. Inclusief zij.”

“Dat betekent dat we Esmeralda nodig hebben,” zei Josefien. “Zij is degene die het boek heeft verstopt.”

“En we hebben weinig tijd,” antwoordde Lucas. “Ze willen het vonnis vanmiddag al uitvoeren.”

In de verte sloeg de klok.

Eén keer.

Zonder dat iemand het touw had aangeraakt.

De tuinman kromp ineen.

De kraai vloog op, liet een paar zwarte veren in de lucht achter, en cirkelde boven het plein.

“Oké,” zei Lucas. Hij haalde diep adem. “Wij gaan een meisje vinden dat een heel kasteel niet vertrouwt, en haar vragen of ze het gevaarlijkste sprookjesboek van haar tijd aan twee vreemdelingen geeft.”

Josefien trok haar mondhoek kort op. “Toen je het zo zou gaan formuleren, wist ik al dat dit geen rustige dag ging worden.”

Ze liepen weg uit de schaduw, de richting op waar Esmeralda verdwenen was.

De wind trok langs de stenen, als een stem die een verhaal klaarzette voor het laatste deel.

De tijd versnelde.

En het sprookjesboek
wachtte niet graag.

7. de Vlucht van Esmeralda

De gangen achter de binnenplaats waren stiller dan eerder op de dag. Alsof de muren zelf hun adem inhielden. Lucas en Josefien renden niet, maar liepen snel, strak langs de schaduwen, precies zoals ze dat in eerdere tijdreizen hadden geleerd. Niet te luid. Niet te opvallend. Niet te veel attenderen dat ze iets zochten wat niemand mocht weten.

“Ze ging deze kant op,” zei Lucas zacht. “Ik zag haar net nog de hoek om gaan.”

“Ze loopt te snel voor iemand die niet opvalt,” fluisterde Josefien. “Ze wil iets verbergen. En ze wil dat niemand haar volgt.”

Deze gang rook naar vocht en oude kruiken. Naar kelderlucht, koude klei en de resten van etenswaren die hier eeuwen geleden waren opgeslagen. Josefien bleef even staan.

“Voel je dat?” vroeg ze.

Lucas voelde niets in zijn lichaam, maar zag wel dat haar ogen scherper werden. “Je hebt een inkeping,” zei hij. “Wat zie je?”

“Geen beeld,” antwoordde ze. “Meer een richting. Een gevoel van haast. Van bang zijn dat men haar te vroeg ziet. En iets zwaars in haar armen.”

“Het sprookjesboek,” zei Lucas. “Ze heeft het hier ergens naartoe gebracht.”

De gang verbreedde naar een kleine binnenplaats waar niemand was. Een open plek tussen twee muren, begroeid met klimop en lage struiken. In het midden lag een waterput. Josefien keek ernaar.

“Er is hier iets gebeurd,” zei ze. “Maar niet met gevaar. Met paniek.”

“Paniek omdat ze achter haar aankwamen?” vroeg Lucas.

Josefien schudde haar hoofd. “Paniek omdat ze een keuze moest maken. De verkeerde plek, de verkeerde tijd. Ze wilde het boek verstoppen, maar wist dat de binnenplaats te open was.”

Lucas liep naar de klimop. “Ze heeft zich niet hier verstopt. Ze is doorgelopen.”

Ze volgden de sporen die er niet waren maar toch te voelen waren. De lucht in deze gang was kouder, het licht zwakker, alsof ze steeds verder liepen van het deel van het kasteel dat nog geloofde in daglicht.

“Lucas,” zei Josefien zacht. “Ik denk dat ze naar de opslagplaats is gegaan. Die plek waar niemand ooit komt.”

“De plek die de tuinman in zijn droom zag,” bevestigde Lucas.

Ze betraden een trap die naar beneden leidde. De stenen waren glad van de vochtigheid. Op sommige plekken droop water langs de muren, alsof het kasteel hilde. Josefien hield haar hand dicht bij de muur en bleef even stilstaan.

“Hier heeft ze gerend,” zei ze. “Ze struikelde bijna op deze trede.”

“Niet omdat ze werd achtervolgd,” zei Lucas. “Maar omdat ze bang was dat ze het boek zou beschadigen.”

Josefien knikte. “Ze had het tegen haar borst geklemd. Ze fluisterde ertegen. Niet om het te troosten, maar om zichzelf te kalmeren.”

Benedenaan de trap kwam een lange smalle gang met zware houten deuren. De lucht rook er naar muff hooi en oud hout. Een van de deuren stond een klein stukje open.

Lucas wees. “Daar. Dat moet ze zijn geweest.”

Ze duwden de deur verder open en stapten naar binnen. Het was donker. Josefien tastte langs de muur totdat ze een fakkel vond die nog warm was van gebruik.

“Iemand is hier recent geweest,” zei ze.

Lucas keek om zich heen. De ruimte was een oude opslagkamer. Houten kisten stonden tegen de muren opgestapeld. Sommige waren opengebarsten. Andere waren dichtgespijkerd met roestige spijkers. Er lagen kruiken, manden, oude bezems en jute zakken.

En in het midden
een stapel doeken
op een manier die niet paste bij de rest.

Josefien liep ernaartoe en tilde een van de doeken op. Er zat niets onder, maar ze wist meteen wat hier zojuist had gelegen.

“Ze heeft het boek hier verstopt,” zei Josefien. “Heel kort. Maar ze durfde het niet hier te laten.”

“Waarom niet?” vroeg Lucas.

Josefien keek rond. “Omdat er te veel sporen zijn. Het ruikt hier naar mensen. Dit is geen plek die niemand bezoekt. Ze wilde een plek waar nooit iemand komt. Iets dat vergeten is.”

Lucas dacht na. “Vergeten... wat is een plek die men vergeet?”

De fakkel flakkerde onverwacht. Niet door wind. Door iets anders.

Beweging.

Lucas keek omhoog, richting de balken. Hij zag geen dier, maar iets anders trok zijn aandacht. Een plank die scheef stond, alsof iemand ertegenaan had geduwd.

Josefien voelde dezelfde richting en liep ernaartoe. Achter de plank kwam langzaam een smalle doorgang tevoorschijn. Zwart. Nauwelijks zichtbaar. Alsof het kasteel zelf probeerde het te verbergen.

“Een verborgen gang,” fluisterde Lucas. “Esmeralda moet hem kennen.”

“En de rest niet,” zei Josefien. “Daarom heeft ze het boek meegenomen.”

Ze liepen de donkere opening in. De lucht was hier kouder, maar minder vochtig. Alsof de plek afgesloten was van de rest van het kasteel. De doorgang ging omlaag, steeds dieper, totdat het voelde alsof ze onder de fundamenteën van het kasteel liepen, in een laag waar men niet meer wilde komen.

“Lucas,” zei Josefien, “ik voel hier iets. Sterk.”

Lucas pakte haar hand. “Het boek?”

Josefien kneep erin. “Nee. Iemand.”

Ze kwamen uit in een kleine ronde kamer, nauwelijks verlicht door een enkele scheur in het plafond waardoor een streep daglicht naar binnen viel. Het was stil.

Te stil.

En toen zagen ze haar.

Esmeralda

zat op de grond tegen de muur, haar knieën opgetrokken, haar armen om iets heen gevouwen.

Ze hield het sprookjesboek vast.

Niet in een tas.

Niet verstopt.

Vast.

Alsof het haar laatste anker was.

Ze keek op toen ze hen zag, haar ogen rood van het huilen. Haar gezicht bleek, maar niet door gebrek aan licht. Door angst. Door schuld. Door een druk die niemand van haar leeftijd had mogen dragen.

“Jullie mogen hier niet zijn,” zei ze trillend.

“We moesten komen,” zei Josefien zacht. “We zoeken u.”

Esmeralda schudde haar hoofd. “Niemand mag weten dat het boek hier is. Als ze het vinden, gebruiken ze het. Of verbranden ze mij. Ik ben al bang dat ze het ruiken. Alsof dit boek een geur heeft die alleen slechte mensen kunnen volgen.”

Lucas stapte langzaam naar voren. “We weten wat het boek doet. We weten wat het betekent. En we weten dat u het hebt verstopt om te voorkomen dat iemand het misbruikt.”

Esmeralda drukte het boek dichter tegen zichzelf. “Mijn vader denkt dat hij het kan gebruiken. Dat het hem kracht geeft. Dat het verhaal hem helpt. Maar verhalen luisteren niet naar de mens die de touwtjes wil trekken.”

Josefien ging naast haar zitten. “Esmeralda... wij komen uit een andere tijd. Maar wij kennen uw verhaal. Of in ieder geval een deel ervan. En wij weten dat de vloek pas stopt als u ons helpt.”

Esmeralda keek haar aan met een blik die tegelijk hoopvol en doodsbang was. “Ik kan niemand helpen. Ik ben te laat. Ze hebben haar veroordeeld. Ze gaan haar verbranden. En als zij sterft, sterft dit boek misschien ook van binnen.”

Josefien schudde haar hoofd. “Sprookjes sterven niet. Maar ze kunnen verkeerd eindigen. Wij willen dat het juiste verhaal wordt afgesloten.”

Esmeralda slikte. “Ik heb geprobeerd het te verstoppen in de kapel. Maar ik durfde niet. Het voelde... verkeerd. Alsof het boek zelf me tegenhield. Alsof het me vertelde dat dat pas het eind mag zijn als alles op zijn plek staat.”

Lucas keek haar aan. “En dat moment is bijna.”

Boven hen klonk heel zacht de klok.

Eén enkele slag.

Zonder hand die het touw bewoog.

Esmeralda verstijfde.

“Dat betekent dat ze haar naar de kapel brengen.”

Lucas voelde zijn adem versnellen. “Dat betekent dat wij nu moeten gaan.”

Esmeralda stond op, het boek nog steeds tegen zich aangedrukt. “Als ik dit boek aan jullie geef, weet ik niet wat er met mij gebeurt.”

Josefien pakte haar hand.

“Als u het niet doet, weet niemand wat er met ons allemaal gebeurt.”

Esmeralda keek tussen hen heen en weer.

Twee kinderen uit een andere tijd.

Een boek dat een verhaal in zich droeg dat eeuwen oud was.

Een vloek die op het punt stond om te sluiten.

Toen gaf ze het boek.

Ze deed het niet met een groot gebaar, maar met een kleine beweging, alsof ze een deel van zichzelf losmaakte. Lucas nam het voorzichtig aan. Het voelde zwaar. Niet door het gewicht, maar door wat erin zat.

Esmeralda fluisterde:

“Breng het naar de kapel. Maar wees voorzichtig. Het boek herkent niet iedereen. Het hart ervan is oud en soms driftig.”

Josefien glimlachte zwak. “Wij hebben wel gekkere dingen vastgehouden.”

“En overleefd,” zei Lucas.

De klok sloeg opnieuw.

Harder.

Dwingender.

Esmeralda kromp ineen. “Ik kan niet mee. Ze zullen me zoeken. Maar ga. Alsjeblieft. Voor haar. Voor mijn vader. Voor mij.”

Lucas en Josefen knikten.
Ze draaiden zich om
met het sprookjesboek in handen
en renden de gang uit.

Naar boven.
Naar het licht.
Naar de kapel.

Waar de vloek begon.
En waar het verhaal
moest eindigen.

8. het Sprookje dat Zichzelf Herinnert

De kapel rook naar kaarsvet, koude steen en iets wat Lucas niet meteen kon thuisbrengen. Het was niet de geur van wierook of rook, maar meer alsof de lucht was doordrenkt met verhalen die nooit helemaal waren uitgesproken. De fakkels aan de muren flakkerden, maar niet door tocht. Ze leken te bewegen op iets wat uit het boek in zijn handen kwam.

Josefien liep naast hem. Haar stappen waren zacht, maar haar ademhaling klonk luid in de holle ruimte.

“Lucas,” fluisterde ze. “Het boek weet dat we hier zijn.”

Hij knikte. Dat voelde hij ook. Zijn vingers tintelden. Alsof het sprookjesboek pulste. Niet in een ritme dat bij een hartslag paste, maar in iets anders. Iets wat ouder was dan ritmes en ouder dan woorden.

Voor in de kapel stonden wachters. Twee bij de deur, een bij het altaar. En daar, op een lage bank voor het altaar, zat Visculamia. Haar handen nog steeds gebonden, maar haar blik was niet afwezig. Ze keek omhoog naar het hoge raam waar het licht doorheen viel. Het gaf haar gezicht iets rustigs. Iets alsof ze al wist wat het einde van haar verhaal zou worden.

Josefien en Lucas hielden zich laag en bleven in de schaduw van een zuil. “Hoe komen we langs hen?” fluisterde Josefien.

“Ze kijken vooral naar haar,” antwoordde Lucas. “Niet naar ons.”

“Dat is nog steeds een probleem,” zei Josefien. “Wij zijn niet onzichtbaar.”

Lucas dacht snel. De wachters waren gespannen, maar moe. Misschien door de druk van de dag. Misschien door de klok die steeds zonder reden sloeg. Misschien door de verhalen die zij fluisterend hadden gehoord over sprookjes die liever slapen dan gezien worden.

“Volg mij,” zei Lucas zacht.

Ze bewogen langs de zijmuur, heel langzaam, iedere stap berekend. De fakkels wierpen schaduwen die lang genoeg waren om zich achter te verschuilen. Af en toe moest Josefien een steen vermijden die een geluid had kunnen maken. Lucas stopte telkens wanneer een wachter zich omdraaide en pas wanneer hij zich weer ontspande, gingen ze verder.

Toen ze dichterbij het altaar kwamen, gebeurde het.

Het sprookjesboek warmde op.

Niet een beetje.

Alsof er een zon in zat.

Lucas kneep zijn kaak op elkaar. Het deed bijna pijn aan zijn handen. Josefien draaide zich naar hem toe. Haar ogen stonden groot van spanning.

“Het boek kiest de plek,” zei ze. “Het wil terug.”

De fakkels flakkerden opnieuw. Hoger dit keer.
Een van de wachters keek op.

“Wie is daar?” vroeg hij.

Lucas verstijfde.

Josefien greep zijn pols.

Maar voor de wachter dichterbij kon komen, klonk iets dat iedereen deed stilstaan.

De klok sloeg.

Niet één keer.

Maar drie keer.

Traag.

Laag.

Als een stem die de tijd zelf toesprak.

Iedereen in de kapel verstijfde.

Visculamia hief langzaam haar hoofd.

“Het verhaal beweegt,” zei ze zacht, bijna vredig.

De wachters keken naar elkaar. Niemand durfde iets te doen. Lucas en Josefien voelden hoe de lucht veranderde. Het was alsof de kapel zelf die slag voelde, alsof elke steen trilde van herkenning.

Josefien kneep zijn hand. “Nu,” fluisterde ze.

Ze kwamen vanachter de zuil vandaan. De wachters zagen hen nu, maar het maakte niets meer uit. Het boek straalde een warmte uit die de lucht vulde als een licht dat door muren heen kon branden.

“Stop!” riep een van de wachters. “Wat hebben jullie in handen? Laat dat vallen!”

Lucas liep door.

Hij voelde zijn benen bewegen alsof ze niet meer bij hem hoorden.

“Wat doe je?” vroeg Josefien, haar stem dun.

“Ik weet het niet,” fluisterde Lucas. “Maar het boek weet het wel.”

Visculamia keek omhoog. Haar ogen ontmoetten de zijne.

Niet verbaasd.

Niet boos.

Maar op een manier die leek te zeggen: eindelijk.

Toen Lucas het altaar bereikte, voelde hij de kracht van de plek. De kapel was de kern. Het hart van het verhaal. De plek waar toejuichingen, tranen, gebeden en vloeken door de eeuwen heen waren uitgesproken. Een plek waar verhalen keuzes maken.

Lucas legde het sprookjesboek op het altaar.

De lucht brak open.

Er kwam geen lichtstraal uit het boek. Er klonk geen magische toon.
Maar alles veranderde.

De fakkels doofden.

De ruimte werd donker, maar niet zwart.

Een zachte gloed steeg op uit het boek, alsof de pagina's zelf licht gaven.

En toen zag Lucas het.

De kapel vulde zich met schaduwen.

Geen duistere, maar herinneringen.

Beelden.

Verhalen.

Hij zag Esmeralda in de tuin, het boek tegen zich aan gedrukt.

Hij zag Visculamia die kinderen sprookjes vertelde bij een waterput.

Hij zag de burggraaf die het boek las in wanhoop.

Hij zag de tuinman die de klok hoorde en niet wist waarom.

Hij zag de rechters die fluisterden over macht en orde.

Hij zag alles tegelijk.

En toen brak er iets open in zijn hoofd.

De sprookjes in het boek waren geen verzonnen werelden.

Ze waren echo's van echte daden.

Echte keuzes.

Echte fouten.

Het boek vertelde geen sprookjes.

Het boek herinnerde zich de waarheid van een land dat was vergeten dat verhalen wortels hebben.

Het boek straalde nu feller.

De wachters deden een stap achteruit.

Josefien stond naast Lucas, haar ogen wijd open.

“Lucas,” fluisterde ze. “Het boek vraagt iets van ons.”

Hij wist het.

Het vroeg om een einde.

Niet zomaar een einde.

Het juiste einde.

“Esmeralda!” riep Josefien plotseling.

Esmeralda stond in de opening van de kapel.

Haar gezicht nat van tranen.

Haar handen trillend.

Ze keek naar het boek alsof het een herinnering was die haar jarenlang had achtervolgd.

“Je moet komen,” zei Josefien. “Jij hoort bij het verhaal.”

Esmeralda stapte naar voren. Eerst aarzelend, toen sneller.

Visculamia keek toe.

De wachters wisten niet of ze moesten ingrijpen of vluchten.

Esmeralda ging naast het altaar staan en legde haar hand op het boek.

De gloed veranderde.

Hij werd zachter.

Warmer.

Menselijker.

Door de kapel trok een adem, alsof het kasteel zelf uit een nachtmerrie ontwaakte.

Josefien voelde het als eerste.

“De vloek,” zei ze zacht. “Hij breekt.”

Maar de tijd was niet van plan hen een rustig moment te geven.

Het altaar begon te trillen.

De vloer schudde.

Een diepe, holle toon vulde de ruimte, alsof de klokkentoren vanbinnen werd aangeraakt door iets dat geen mens was.

Visculamia stond op.

De wachters weken achteruit.

Er klonk gegrom van de stenen, alsof het kasteel zichzelf schrap zette.

Het verhaal was nog niet klaar.

En wat er nu kwam

zou niemand vergeten.

9 – Waar Verhalen Scheuren

De kapel bewoog.

Niet zoals een kamer in een aardbeving, maar zoals een borstkas die plotseling begint te ademen na jaren stil te hebben gelegen.

De muren kraakten.

Het altaar trilde.

Het sprookjesboek pulseerde alsof er een hart in klopte.

Esmeralda hield haar hand nog steeds op de kaft. Haar vingers trilden, maar ze liet het niet los.

Visculamia stond een paar meter verderop, haar gezicht half verlicht door het onwerkelijke licht dat vanuit het boek omhoog steeg.

En Lucas en Josefien stonden precies op de grens tussen twee werelden.

“Lucas,” fluisterde Josefien. “Het gaat open.”

Hij keek naar het boek.

De pagina's sloegen vanzelf om.

Eén voor één.

Steeds sneller.

Totdat ze niet meer afzonderlijk waren te zien, maar veranderden in een wervelende stroom van letters, beelden en kleur.

Toen werd het stil.

Een seconde.

Misschien twee.

Het soort stilte dat te groot was voor een kapel, te oud voor woorden.

En daarna brak de wereld open.

Het boek explodeerde niet met vuur of licht.

Het explodeerde met verhalen.

Door de kapel schoten vormen.

Een meisje dat door een bos rende.

Een kraai die groter was dan een mens.
Een vloek die als rook uit iemands mond kwam.
Een burggraaf die bad om controle.
Een tuinman die hilde bij het koord.
Een schim die leek op Visculamia als kind, wandelend door een veld.

“Het sprookjesboek is zichzelf aan het herinneren,” zei Josefien, haar stem schor van ontzag. “Alles wat het ooit heeft opgenomen, wil eruit.”

De vloer scheurde.
Letterlijk.

Een dunne lijn trok zich van het altaar naar de achterwand.
Uit die scheur kwam geen stof, maar licht.
Licht dat zich kronkelde zoals woorden in een oud verhaal.

“Dit is niet goed,” zei Lucas.

“Nee,” zei Josefien. “Dit is precies wat een verhaal doet wanneer het te lang is opgehouden.”

Het kasteel reageerde.
Stenen bewogen.
Fakkels vielen uit hun houders.
De wand waar ooit gebeden werden uitgesproken, begon langzaam naar voren te buigen.
Alsof iemand aan de andere kant duwde.

Esmeralda schreeuwde plotseling.
Het sprookjesboek trok haar hand naar beneden.
Niet gewelddadig, maar dwingend.
Alsof het haar als sleutel gebruikte.

Lucas stormde naar voren. “Laat haar los!”

Maar zodra hij dichterbij kwam, schoot een golf van kracht uit het boek en gooide hem achteruit.
Hij sloeg op de grond en de lucht werd uit zijn longen geperst.

“Lucas!” riep Josefien.

Ze wilde naar hem toe, maar het boek trok opnieuw kracht naar zich toe.
Het leek te ademen.

In en uit.

Sneller en sneller.

De wachters begonnen te schreeuwen. Niet aan Visculamia, maar uit angst. Een van hen rende naar de deur, maar die klapte dicht en bleef dicht, alsof iemand van buiten de kapel op slot draaide.

Visculamia stapte nu naar voren.

Niet snel.

Niet gewelddadig.

Maar gedragen door een oude zekerheid.

“Het boek herstelt zichzelf,” zei ze. “Alles wat ooit werd vervormd, komt terug naar zijn oorspronkelijke vorm.”

Josefien voelde haar hart bonzen. “Maar het trekt iedereen mee.”

Visculamia knikte. “Dat is wat verhalen doen. Als je de waarheid te lang tegenhoudt, sleurt ze iedereen mee wanneer ze uitbreekt.”

De scheur in de vloer groeide.

Uit de wand sprongen beelden.

Sprookjes die nooit bedoeld waren om gezien te worden.

Een wolf met menselijke ogen.

Een meisje dat gevangen zat in een toren zonder deur.

Een vogel met een gouden sleutel in zijn snavel.

Verhalen die Esmeralda ooit had gelezen.

Verhalen die Visculamia ooit had verteld.

Verhalen die het boek had bewaard.

En allemaal kwamen ze vrij.

Esmeralda wankelde.
Haar knieën knikten.
Het sprookjesboek bleef aan haar hand plakken alsof het lijm was.

Josefien liep naar haar toe en greep haar andere hand.
“Ik ben er,” zei ze. “Je bent niet alleen.”

Esmeralda keek haar met waterige ogen aan. “Het is te sterk. Ik hield het tegen. Jaren lang. Maar nu...”

Lucas kwam overeind.
Zijn ribben deden pijn, maar dat maakte niets uit.

“Geef het boek niet op,” zei hij.

“Ik geef het niet op,” zei Esmeralda. “Het geeft mij op.”

De gloed veranderde van kleur.
Van zacht goud naar intens wit.
Toen naar iets wat geen kleur meer was, maar eerder een gevoel.

Het voelde als einde.
En als begin.

De kapel steunde opnieuw.
Stukken plafond begonnen naar beneden te vallen.
Een steen sloeg vlak naast Lucas kapot.
Een ander rolde richting het altaar, maar smolt weg zodra het te dichtbij kwam.

“Dit verhaal eindigt vandaag,” zei Visculamia.

“Hoe eindigt het?” vroeg Lucas hijgend.

“Dat hangt af van jullie,” zei Visculamia. “En van haar.”

Ze knikte naar Esmeralda.

Deze kon nauwelijks meer op haar benen staan. Josefien hield haar overeind.

Het boek gloeide nu door haar vingers heen.

“Waarom ik?” fluisterde Esmeralda. “Ik heb niets gedaan.”

“Je hebt alles gedaan,” zei Josefien. “Je hebt het boek tegengehouden. Je hebt het verborgen. Je hebt gekozen voor vrede, niet voor macht.”

“En daarom eindigt het bij jou,” zei Lucas.

Esmeralda keek naar het boek.

Toen zei ze iets wat niemand had verwacht.

“Het verhaal moet eindigen waar het begon.”

De vloer begon sneller te scheuren.

De lucht werd dikker.

Het kasteel kreunde.

En toen greep Esmeralda het sprookjesboek met beide handen en trok het open.

Volledig.

Het licht explodeerde.

Letters vlogen de lucht in.

Het leek alsof de kapel in brand stond, maar er was geen vuur.

Alleen verhalen die uit hun kooien braken.

Lucas voelde dat hij werd opgetild.

Josefien vloog bijna weg van de kracht.

Visculamia werd achteruit geslagen.

De wachters verdwenen achter een muur van licht.

Het boek sprak.

Niet in één stem.
In duizend stemmen.
In fluisteringen van eeuwen.

Het verhaal koos zijn eigen einde.

De kapel viel uit elkaar.
Het altaar brak in tweeën.
De vloer zakte in.

Lucas gilte Josefiën's naam, maar zijn stem verzoop in het licht.
Hij zag Esmeralda, één seconde lang, zwevend tussen pagina's die niet
meer op papier stonden.

Toen sloeg alles dicht.

Een klap.
Een flits.
Een stilte die geen stilte was.
Een uitademing van de tijd zelf.

En toen
viel de wereld
opnieuw weg.

10. Wat Blijft

Het licht trok zich terug zoals een golf die de kustlijn verlaat.
Zonder waarschuwing.
Zonder richting.
Zonder tijd.

Lucas voelde als eerste de vloer onder zijn hand.
Hard. Bekend.
Beton. Geen oude stenen meer.
Geen kapel die zuchtte onder eeuwen aan verhalen.

Hij ademde scherp in en ging overeind zitten.
Zijn spieren voelden alsof hij te lang had gerend. Zijn hoofd bonsde.
Maar de lucht rook weer anders.
Frisser. Moderner.
Wafels. Mensen. Muziek in de verte.

“Lucas...”

Josefien zat naast hem, haar knieën opgetrokken, haar gezicht bleek maar levend.
Haar haren waren in de war, alsof de tijd zelf erdoorheen had gejaagd.
Maar ze zat er.
Ze keek hem aan.
Echt.

“We zijn terug,” fluisterde ze.

Hij knikte, langzaam, alsof elke beweging moest landen.

Hij keek om zich heen.
En toen zag hij het.

Ze zaten op de grond, vlak voor de façade van **Efteling**.
Mensen liepen langs hen heen, dronken koffie, maakten foto's, praatten.
Niemand keek naar hen alsof ze net in een explosie van eeuwenoude verhalen hadden gestaan.

Het was alsof ze nooit weg waren geweest.

“Lucas,” zei Josefen zacht, “doe... je zakhorloge.”

Hij voelde eraan.

Het lag tegen zijn borst.

Stil.

Zo stil dat het voelde alsof het nooit had bestaan.

Geen tik.

Geen warmte.

Geen licht dat wilde ontsnappen.

Alsof het verhaal zichzelf had gesloten.

“Het is klaar,” zei Josefen. “Het echt... klaar.”

Lucas knikte.

Maar diep in hem zat nog iets anders.

Een echo van licht. Een herinnering aan de stemmen.

Niet als last, maar als iets dat zijn plaats had gekregen.

“Ze zijn vrij,” zei hij.

Josefen keek hem aan. “Esmeralda?”

Hij dacht aan haar gezicht in het licht. Aan de manier waarop zij het boek had vastgehouden.

Hoe zij niet had geschreeuwd.

Hoe zij had gekozen.

“Ja,” zei Lucas. “Zij ook.”

Josefen zuchtte. Het klonk niet verdrietig, maar opgelucht.

Alsof een verhaal dat te zwaar was geweest eindelijk in slaap was gevallen.

“Denk je dat iemand hier iets heeft gemerkt?” vroeg ze.

Lucas keek naar de voorbijlopende mensen.
Een meisje met een suikerspin.
Een vader die zijn kind op de schouders had.
Twee tieners die een foto maakten bij de poort.

“Nee,” zei Lucas. “Dat is het vreemde van tijd. Hij verandert dingen die niemand ziet. Maar wij... wij hebben het gevoeld.”

Josefien trok haar knieën tegen zich aan. “Zijn we veranderd?”

Lucas dacht even na.
Hij voelde zich ouder, maar niet in jaren.
Meer alsof hij iets had gezien wat hem nooit meer zou verlaten.

“Ja,” zei hij. “Maar niet in een slechte manier.”

Josefien keek omhoog naar de façade.
“Visculamia,” zei ze zacht. “Zij wilde alleen dat verhalen eerlijk bleven.”

Lucas knikte. “En Esmeralda wilde dat verhalen veilig bleven.”

“En de burggraaf,” zei Josefien, “wilde dat verhalen hem zouden beschermen.”

“Maar verhalen,” zei Lucas, “doen dat niet. Ze beschermen niemand die zichzelf probeert te verstoppen.”

Een stilte viel.
Maar het was geen lege stilte.
Het was de soort stilte die je soms voelt na een belangrijke dag, waarin gedachten nog rondzweven, zoekend naar een plek om te landen.

Uit de verte klonk het gelach van bezoekers.
Een attractie startte.
Een muziekdeuntje speelde.
Het leven ging door alsof niets was gebeurd.

En dat was precies de bedoeling.

“Lucas?” klonk een stem verderop.

Het was Nico.

Hij had twee bekers koffie in zijn handen en keek rond.

“Daar zijn jullie,” zei Joyce opgelucht toen ze hen zag. “We waren jullie even kwijt. Alles goed?”

Lucas stond op en veegde de stof van zijn broek.

Hij keek naar Josefiën. Zij stond ook op, en hij zag het in haar ogen.

Ze hadden een geheim.

Een echt geheim.

Een geheim dat niet verborgen hoefde te blijven omdat het verkeerd was, maar omdat het hoorde bij hen. Bij hun verhaal.

“Ja,” zei Lucas tegen zijn moeder. “Alles goed.”

Josefiën glimlachte. “We waren even verdwaald.”

Joyce lachte zacht. “Dat gebeurt hier wel vaker.”

Maar Lucas wist beter.

Ze waren niet verdwaald geweest.

Ze waren geweest waar ze moesten zijn.

Ze liepen richting de uitgang van het plein.

Lucas keek nog één keer om.

Naar de plek waar de oude funderingssteen zat.

De steen die Josefiën had aangeraakt.

De steen die hen had meegenomen.

Hij voelde niets meer.

Geen trillingen.

Geen roep.

Maar dat was precies goed.

Sprookjes mogen eindigen.
Verhalen mogen rusten.

Josefien keek opzij, naar hem.
“Wat blijft er nu over?” vroeg ze.

Lucas dacht even na.
Hij dacht aan Esmeralda.
Aan de tuinman.
Aan Visculamia die te veel wist en te weinig gehoord werd.
Aan het verhaal dat zijn eigen einde had gekozen.

“Wat blijft,” zei hij, “is dat sommige verhalen je vinden, of je er klaar voor bent of niet. En dat je soms de enige bent die ze een eerlijk einde kan geven.”

Josefien knikte.
“Dat is een mooie gedachte.”

Ze liepen verder, samen.
En de wereld leefde door, alsof niets was veranderd.

Maar Lucas wist beter.

Soms zijn de grootste verhalen
precies die verhalen
die niemand ziet.

-Einde-

Nawoord

Sommige verhalen eindigen met lawaai, maar dit verhaal koos voor stilte. Een stilte die voelt alsof iets ouds eindelijk kon uitademen.

Lucas en Josefien vertelden niemand wat er in de kapel gebeurde. Niet omdat het geheim moest blijven, maar omdat sommige verhalen rust verdienen. Visculamia, Esmeralda en de anderen hebben eindelijk hun plek gevonden. Het sprookjesboek ook.

Het ligt niet meer in deze wereld. Het hoeft niet. Het heeft verteld wat verteld moest worden.

En Lucas en Josefien?

Zij weten nu dat verhalen niet verdwijnen. Ze blijven bestaan in herinneringen, in keuzes en in de manier waarop je naar de wereld kijkt.

En als iemand ooit bij de nieuwe gevel een vleugje van iets ouds voelt, dan is dat geen angst.

Het is alleen een zacht teken dat sommige sprookjes blijven ademen, zelfs nadat hun einde is geschreven.

bedankt voor het lezen.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Martin Kruiniger', enclosed within a large, loopy oval stroke.

Martin Kruiniger

de Vloek van het Verloren Kasteel

Tijdens een dagje uit in de Efteling voelt Josefien iets bij een oude steen die in de nieuwe gevel is ingemetseld. Voor ze het weten worden Lucas en zij meegesleurd naar de zestiende eeuw, diep een donker bos in. Een vervallen kasteel, overgroeid met klimop en versierd met vreemde stenen gezichten, lijkt hen te roepen.

Daar ontdekken ze een eeuwenoude vloek.
De burggraaf die sprookjes verzamelde.
Zijn dochter Esmeralda, die het geheim moest dragen.
En de heks Visculamia, die haar verhaal nooit mocht afmaken.

In de kapel van het kasteel komt alles samen.
Een sprookjesboek dat zichzelf herinnert.
Verhalen die wakker worden.
Tijd die openbreekt.

Alleen Lucas en Josefien kunnen het verhaal een eerlijk einde geven.
Maar sommige sprookjes vechten terug.

Een meeslepend, duister en ontroerend young adult avontuur over
waarheid, keuzes en de kracht van een verhaal dat eindelijk vrij wil zijn.

